

PÁPAI KOLLÉGIUMI LAPOK

A PÁPAI REFORMÁTUS TEOLÓGIAI AKADEMIA DIÁKÚJSÁGA

FŐSZERKESZTŐ: Sárközi Gergely Antal, PRTA
Szerkesztőség elérhetősége: pklujtag@gmail.com

TÁRSSZERKESZTŐ: Dörömbözi Alex, PRTA
A lapot érintő minden közlemény hozzájuk küldendő.

VIII. ÉVFOLYAM 5-7. SZÁM (MÁJUS-JÚLIUS).

PÜNKÖSDI ÁHÍTAT

Írta: Dr. Lucski Márta

Textus: ApCsel 2,1-12.37-47

A pünkösöd történetében mutatkozik meg az a lehetőség, amely megadatott az ember számára Krisztus követésében. A Szentlélek ajándéka által válik az ember Isten ügyének a hirdetőjévé, az evangélium, az örömhír hirdetésének eszközévé. Ennek következtében szólíthatja meg az embert a mai napig Isten Igéje, amely már embermilliárdok számára vált életet formáló, megújító erővé. Az ember a Lélek által lesz az Ige hirdetője.

A Szentlélek teszi az embert képessé arra, hogy az ajándékba kapott kegyelmet hirdetni tudja, hogy azt másokkal is megismertesse. Minden szolgáltatnak az egyházban ez kell, hogy a középpontja legyen. Hirdetni az evangéliumot, az ember megváltását, és a Krisztus által kapott új életet. Ez a keresztyén egyház missziója, erről tesznek bizonyosságot a gyülekezetek szerte a világban. A küldetését megkapta az ember, ismeri Isten igazságát, az Ige tanítását, felhatalmazást nyert szolgáltatának beteljesítésére. Az első pünkösöd óta, amikor a tanítványok különböző nyelveken hirdették a Krisztust, bátran és buzgó szívvel, ugyanezzel a lelkiülettel tettek és tesznek sokan bizonyosságot Istenről, a hitükről, akár az életüket is feláldozva.

Mindezek következtében van jelen a keresztyénség az egész világon, újabb és újabb tanítványokat elhívva. A kérdés tehát már nem a *Mit?*, hanem a *Hogyan?*. Hogyan élhetem meg hitelesen a keresztyénségemet? Milyen emberré kell válnom, hogy Isten szolgájává legyek? Emberi gyengeségünk miatt képtelenek lennénk ezt a küldetést önmagunktól betölteni, ezért van ma és mindörökké szükségünk a Lélek útmutatására, vezetésére, amely képessé tesz minket elhívásunk betöltésére.

Az első gyülekezet példája lehet előttünk. Talán a ma emberének különösképpen is szükséges a következő igevers lényegét megértenie és megfogadnia: „Mindazok pedig, akik hittek, együtt voltak, és mindenük közös volt.” (ApCsel 2,44) A keresztyén hit közösségben megélhető hit. Az ember társas létre teremtett lény. A másik ember támogatása, felemelése, elismerése kell, hogy legyen a Krisztust követő ember törekvése. Egy szívvel, egy akarattal, egymást támogatva tudjuk betölteni azt a küldetést, amelyet Krisztus ránk, mindenkori keresztyénekre bízott. Az evangélium megélése a mi feladatunk. Egész személyünkkel, életvitelünkkel kell hirdetnünk az evangélium

csodáját, és bizonysgot tennünk arról, hogy az valóban embert és életet átalakító erővé tud lenni. Így tudunk másokat tanítvánnyá tenni, ekképpen tudunk hitelessé válni, és így tudjuk a saját életünket is örömteli, bizakodó életté formálni. Olyanná, amelyet a mi szerető Istenünk szánt nekünk. A mi segítségünk az Úrtól van, nekünk csak el kell fogadnunk. Ámen.

A Szerző református lelkipásztor, a PRTA Gyakorlati Teológiai Intézetének docense.

A SZENTHÁROMSÁGRÓL

Írta: Kacsora Szabolcs István

Textus: 2Korinthus 13,13. „Az Úr Jézus Krisztus kegyelme, Isten szeretete és a Szentlélek közössége legyen mindnyájatokkal!”

Szeretett Testvérek!

Szentháromság vasárnapja van. Pünkösöd után az első vasárnap. Minden vasárnap ünnepnap a mi hitünkben. Miért más Szentháromság vasárnapja? Egyáltalán miért van ilyen vasárnapunk?

Szeretett Testvérek azért fontos nekünk erről együtt gondolkodnunk, mert ma már mindennek „napja” van. Mindenről megemlékezünk, mindenért hálások vagyunk. Olyan szürkévé váltak ünnepeink, talán sokszor azért válnak szürkévé az ünnepek, mert a hétköznapiak is azok. A Szentháromság vasárnapja éppen ezért magyarázatra szorul, még számunkra, keresztyén emberek számára is.

Érdekes maga az Ige is, amit felolvastam, mert sokszor halljuk ezt lelkészekről, papokról, mint áldást az istentisztelet vagy mise végén, és így indulunk neki az következő hétnek. Sokunknak erőt ad ez az Ige. Sokunk már tudja fejből, sokunk már-már unja, hogy mindig ez hangzik. De a Szentháromság kimeríthetetlen misztériuma mégis sokunkban vet fel kérdéseket. Miért van az, hogy a Szentírás három személyről beszél, mikor az egy, örök és élő Istenről beszél? Miért kell egyáltalán három külön személyről beszélnie a bibliai híradásoknak? Nem nagyon értjük ezt mi sem igazán. Sok vitát szült ez az egyháztörténet során.

Szentháromság vasárnapjának különlegessége egyik részről abban rejlik, hogy már túl vagyunk a nagy ünnepeken. Mögöttünk van karácsony, húsvét és még a pünkösöd is. Az az igazán megszokott mind a népszokások terén, mind pedig az egyházban, hogy előre készülünk egy ünnepre, gondoljunk csak adventre vagy a böjtre. Az viszont igazán szokatlan, hogy egy nagyünnep utáni következő vasárnap is az legyen. Ennek egyetlen példája a Szentháromság vasárnapja. Mindez pedig azért van így, mert nem elég csupán a Fiú testet öltésének örülni, nem elég csupán hálát adni azért, hogy ő legyőzte a halált, és nem elég csupán megélni a Szentlélek életet formáló erejét. Önmagában mindegyik kevés lenne. Csakis akkor van értelme mindennek, ha egyben éljük meg mindegyiket. A mi örök életünkhöz a teljes Szentháromságra szükségünk van.

Az Atya formált minket az ő csodálatos szeretete által a mi édesanyánk méhében, és ő hívott minket életre. A Fiú kimentett minket a bűnös világból és saját bűneinkre is bocsánatot szerzett. A Szentlélek pedig megtart minket azon az úton, ami az Atyához vezet, és amit Jézus mutatott meg nekünk. Ha ezek közül bármelyik is hiányozna, ha a Szentháromság bármely tagját nem ismernénk meg életünk során, nem juthatnánk el az örök életre.

Pál apostol egy ünnepélyes, keresztyének millióinak erőt adó mondat által hangoztatja, hogy ez a mi keresztyén meggyőződésünk alapja, hogy az Isten egy, habár személyében három. Nincs tehát sem alá-, sem mellérendeltség a Szentháromság tagjai között. Ezt szemlélteti az is, hogy ugyan megszoktuk, hogy úgy mondjuk: Atya, Fiú, Szentlélek, teljes Szentháromság...., és itt mégis más sorrendet használ az apostol. És ebből látszik meg, vagy lesz igazán érthető, hogy a megszokott sorrend semmilyen jelentőséggel nem bír ebben az értelemben. A Szentháromság titok, és mindvégig az is marad. Racionálisan, pusztán emberi ésszel megérthetetlen, de hittel felfogható és elfogadhatóvá válik.

Ezen a vasárnapon a teljességet ünnepeljük. Azt, hogy megismerhettük a mi Istenünket teljes valójában, mindhárom személyében. Ünnepeljük a mi teljes megváltásunkat, amit megadott nekünk a mi Urunk ingyen kegyelemből. Ünnepeljük azt, hogy az Isten szeretete teljességével fordult és fordul mind a mai napig az emberek felé. Olyannyira, hogy nem esett nehezére újra és újra közelednie felénk, és megmutatni magát. És ünnepeljük azt is, hogy az Isten a teljes hátralévő időben is, míg világ a világ, velünk lesz Szentlelke által.

Ezt foglalja össze röviden az Ige: „Az Úr Jézus Krisztus kegyelme, Isten szeretete és a Szentlélek közössége legyen mindnyájatokkal!”

Ezért igazi áldás ez! Ha mindezt megkapjuk, megtapasztaljuk, akkor az Isten mellett elkészített helyünk van a mennyben!

* * *

Kacsora Szabolcs István nagytiszteletű úr beiktatására 2023. április 22-én került sor Dadon. Az ünnepi istentiszteleten Dr. Steinbach József püspök hirdette az igét, hangsúlyozva: „A krisztusi békességet újból és újból el kell kérnünk. A krisztusi békesség következményeként Isten gyermeke és Isten népe soha nem támaszt békétlenséget, de Krisztus ügyéért, ha kell, hitvalló módon elhordozza a békétlenséget. Közben pedig az Isten erejét kérve, hitét soha meg nem tagadva mindig a békességet munkálja.” A beiktatásról beszámoló készült Márton Gergely tollából, mely megtalálható az egyházkerületi honlapon.¹ Az alábbiakban Kacsora Szabolcs István rövid szolgálati beszámolóját olvashatjuk. Isten áldása kísérje Nagytiszteletű Úr és kedves felesége, Beatrix szolgálatát! (a Szerk.)

1 MÁRTON GERGELY (2023): Jézus Krisztus a mi békességünk! In: <http://refdunantul.hu/hir/mutat/23927/> [2023.06.02.]

„Aki hálaadással áldozik, az dicsőít engem, és aki ilyen úton jár, annak mutatom meg Isten szabadítását.” (Zsolt 50,23.)

Kacsora Szabolcs István vagyok, dunántúli református lelkész. Nem vagyok született dunántúli, de igazán itt érzem magam otthon. Itt végeztem teológiai tanulmányaimat, Pápán a Teológiai Akadémián. Mindig szeretettel emlékszem vissza a teológus évekre, ahol igazi barátokat, minőségi képzést és igazi dunántúli kegyességet kaptam mind tanáraimtól, mint lelkész kollégáktól. Itt ismerkedtem meg feleségemmel, Beatrixszal, majd Isten három gyönyörű gyermekkel ajándékozott meg bennünket (Előd Barnabás, Lenke Lídia, Édua Zsóka). Feleségem dunántúli, gyermekeim Dunántúlon születtek, így váltam jómagam is dunántúlivá.

Lelkészi szolgálatomat a Somogyi Református Egyházmegyében kezdtem meg. Először Nt. Nagy Csaba esperes úr volt a felügyelő lelkészem, később Ft. Bellai Zoltán főtanácsos úr, majd pedig egészen az egységes lelkészképesítő vizsgáig Szilágyi Hajnalka bányhidai lelkész. Mindig szeretettel emlékezem vissza a Magyaratád-Kazsok-Büssü-Igali körzetre, mint első szolgálati helyemre. Itt váltam/válhattam azzá, aki ma vagyok és én ezért mindig hálás leszek a gyülekezeteknek. Sokrétű feladatot végeztem ott. Volt benne falusi lelkészi szolgálat és lét; cigánymisszió; hitoktatás; idősek otthonában való igei és lelkigondozói szolgálat; érettségire való felkészítés. Isten áldásai közepette hét évet töltöttünk Magyaratádon és a körzetben.

2022-ben keresett meg a Dadi Református Egyházközség főgondnoka, hogy meghívjon egy istentiszteletre Dadra, amit elfogadtam. Az istentisztelet után pár nappal pedig egy telefonbeszélgetés alkalmával meghívást kaptunk a gyülekezettől, hogy töltsük be az üres lelkész házaspári állást, melyet elfogadtunk. Felszentelésem után rövidesen a gyülekezetnek megválasztott lelkésze lettem. Gyülekezetünk fenntartásában működik egy általános iskola (Dadi Református Egyházközség Általános Művelődési Központja), így ezzel kapcsolatban eddig ismeretlen területen is helyt kell most már állnom legjobb tudásom szerint. Mind az iskola életét, mint pedig a gyülekezet életét lázban tartja most a tornacsarnok építése, melyre az iskolai tanulók megnövekedett létszáma miatt volt szükség.. Hitoktatást a szomszédos településen, Bokodon végzek, ahol a gyülekezet szintén hozzám tartozik

A Dadi reformátusok egy tradicionális, erős gyökerekkel rendelkező közösség, ahol minden a lehető legnagyobb precizitással működik. Hálás vagyok Istennek, hogy egy ilyen gyülekezetbe küldött engem szolgálni.

Szeretnék ezen a fórumon is köszönetet mondani minden gyülekezetnek, ahol szolgálhattam vagy szolgálhatok. Köszönöm a Tatai Egyházmegye és Nt. Gerecsei Zsolt esperes úr szívélyes fogadtatását!

Áldást, békességet!

A Szerző dadi református lelkipásztor, a PRTA végzett hallgatója.

SZENTHÁROMSÁG VASÁRNAPJA

– IGETANULMÁNY –

Írta: Dr. Balla Ibolya

Textus: Zsolt 2,1-12. *„Miért tombolnak a népek, milyen hiábavalóságot terveznek a nemzetek? Összegyűlnek a föld királyai, a fejedelmek együtt tanácskoznak az Úr ellen és felkentje ellen: Dobjuk le magunkról bilincseiket, tépjük le köteleiket! A mennyben lakozó kineveti, az Úr kigúnyolja őket. Majd így szól hozzájuk haragjában, izzó haragjában így rémíti meg őket: Én kentem föl királyomat szent hegyemen, a Sionon! Kihirdetem az Úr végzését. Ezt mondta nekem: Az én fiam vagy! Fiammá tettelek ma téged! Kérd tőlem, és neked adom örökségül a népeket, birtokul a földkerekséget. Összetöröd őket vasvesszővel, szétzúzod, mint a cserépedényt! Azért ti, királyok, térjetelek észhez, okuljatok, ti, bírái a földnek! Félelemmel szolgáljátok az Urat, reszketve vigadjatok! Csókoljátok a fiút, hogy meg ne haragudjék, és el ne pusztuljatok az úton. Mert hamar föllángol haragja, de mind boldog, aki hozzá menekül!”*

Kedves Testvéreim!

Bevezetés

Pünkösdt követően, Szentháromság vasárnapján a mai napra rendelt 2. zsoltár segítségével ünnepelhetjük Isten üdvtervének beteljesülését. Ma adhatunk hálát azért, hogy ő megmutatta és megmutatja dicsőségét a Messiáson keresztül, akiről a Szentírás úgy tesz bizonyosságot, mint aki az Atya akarata szerint végzi el feladatát. Nem véletlen az, hogy ez a zsoltár már a zsoltárok könyvének az elején megtalálható, rögtön a bevezető 1. zsoltár után, ami bölcsességi, tanító énekként megadja az egész könyv alaphangját, és irányt szab a hívő ember életének: Isten akarata szerint élni, törvényében gyönyörködni életet jelent, míg ennek ellenkezője halált. A 2. zsoltár a királyzsoltárok és a Sion-zsoltárok egyes motívumait ötvözve szinte erre adott válaszként hangsúlyozza: Isten is hűséges az őt szeretőkhöz, az ő tervei beteljesülnek. Bár a zsoltárban Izráel földi királyai, Isten választott vezetői kerülnek előtérbe, az Újszövetség népe a szinte természetfeletti tulajdonságokkal rendelkező, bölcs, igazságos királyról mondottakat a jövőre vonatkozó próféciaíknak tartotta, és a Dávid házából származó Messiásban, Jézus Krisztusban látta beteljesülni. Nézzük meg, mik ezek a tulajdonságok, és Isten hogyan teljesíti be terveit választottján keresztül.

1. A király Isten felkentje. Bár több személlyel vagy hivatallal kapcsolatban is megtaláljuk az Ószövetségben a „felkenni” kifejezést (pl. a papságról szólva, vagy az izráelieket a babiloni fogságból hazaengedő perzsa uralkodóval, Círuszal kapcsolatban), a királynak különleges szerepe volt Izráel életében. A király egyfajta közvetítő Isten és népe között, ő képviseli az Urat Izráel előtt, és Izráelt Isten előtt. Ha istenfélő a király, akkor áldást hoz népére, de ha istentelen, akkor átkot, pusztulást. Nemcsak bölcsnek, igazságosnak kell lennie, hanem engedelmesnek is, aki ismeri, követi a törvényt, szereti azt, örömmel tartja meg azt. Bár Isten fia – „fiammá tettelek ma téged”, 7.

vers –, mégis ember marad, szolga, nem istenül meg, ahogyan az egyiptomi fáraók megistenülnek. Különleges kapcsolata van Istennel, de egyben figyelmeztetést is kap, hiszen ha bármi hatalma van, az Istentől származik. Dávid királynak Isten különleges ígéretet adott (2Sám 7), mégpedig azt, hogy dinasztiája örökké fennmarad. A messiási ígék szerint a Messiás majd az ő házából fog származni, a 2. zsoltár pedig Sion említése révén azt is hangsúlyozza a király felkenésével kapcsolatosan, hogy ez a Sionon történt, azon a helyen, amit Isten választott ki, hogy ott lakják az ő neve, hogy ő ott trónoljon, hogy ott lehessen őt imádni. Az idők során a királyválasztásokkor egyre inkább eszkatológikus képeket használva jelennek meg azok a gondolatok, hogy a király hozza el a béke korszakát, aminek nem lesz vége, és ami az egész világra kiterjed. Megfogalmazódik az a reménység és elvárás, hogy uralma alatt békéljenek meg a népek Izráellel és Izráel Istenével. Már az Ószövetségben – a királyzsoltárokból és a messiási ígékben – egyre inkább felerősödik az a vágy, hogy a messiás teljesítse mindezeket az elvárásokat, hozza el azt az időt, amikor „betölti a földet az Úr ismerete” (Ézs 11,9 vö. Hab 2,14), amikor az egyik embernek már nem kell tanítania a másikat arra, hogy ismerje Istent, mert mindenki ismerni fogja őt (Jer 31,34). Ez az emberhez lehajló szeretet, az a lehetőség, hogy Istent valóban megismerjük, Krisztusban vált valósággá. Rajta meglátjuk, milyen Isten; az ő irgalma, szeretete közel hozza hozzánk az Atyát. Krisztusban már ízelítőt kaptunk az Isten országából, amiben már nem lesz harc, békétlenség, szenvedés, betegség. Az az ideális ország, ami a zsoltárosnak és a messiási szerzőknek a reménysége szerint is eljön, már felcsillan az emberek előtt, amikor Krisztus közöttük munkálkodott. Az igazi fiúvá fogadás pedig megtörtént a mi Urunk feltámadásával, amikor Isten igazolta őt, amikor megdicsőült Krisztusként húsvét napján fiává fogadta (Zsid 1,5; ApCsel 13,33 vö. Róm 1,4).

2. Minden hatalom neki adatott, a népek feletti hatalom is. A 2. zsoltár úgy ír a királyról, mint aki mindent megkaphat Istentől („Kérd tőlem, és neked adom örökségül a népeket, birtokul a földkerekséget”, 8. vers). A királyzsoltárok és a királyokról szóló történetek abban a tekintetben is Isten és a felkent király különleges viszonyáról beszélnek, hogy a király szinte mindent megkaphat Istentől, a király szabadon azt kérheti tőle, amit akar. Sajnos Izráel történetében voltak, akik ezzel a lehetőséggel nem jól éltek, hanem visszaéltek. Áház júdai uralkodó még jelt sem mert kérni egy különlegesen súlyos válsághelyzetben, amikor ellene támad az arám-izraeli koalíció, és amikor a hatalmas asszír sereg is az ország határán áll. Pedig Isten maga kínálta fel neki, hogy kérjen jelet. Utóda, Ezékiás azonban ellenpélda, hiszen ő az asszíroktól való félelmében Istenhez fordul, hozzá könyörög, őt vallja meg a világ teremtetőjének és Urának. Salamonról is azt olvassuk, hogy jól élt azzal a kiváltságos helyzettel, hogy Isten őt felkenete, beiktatta: ő bölcsességet kért, és nem gazdagságot. A 2. zsoltár szerint Isten meg is előzi a király kérését („kérd tőlem”), kijelenti, hogy mindent a király alá rendel, minden népet az örökségévé tesz, olyan tulajdonává, amit senki nem vehet el tőle (Mt 28,18; Jel 2,28; 12,5). De mint ahogyan a Sion-zsoltárokból sem maga a város a legfontosabb, hanem az azt alapító, védelmező, szerető Isten, úgy itt is az Úr az, aki előtt a népeknek be kell hódolniuk. A legnagyobb hódolat végső soron neki jár. Míg Izráel földi királyai korlátozott hatalommal bírtak, a Messiáskirályról, Jézus Krisztusról már így ír a Zsid 1,2: „akit mindennek örökösévé tett, aki által a világot teremtette.” Ő ezzel az egész világ feletti hatalmával

majd országának eljövetelkor fog igazán élni (Jel 19,15), és ekkor fontos lesz – ahogyan mindig is fontos volt –, hogy kik voltak hűségesek és hűtlenek Istenhez.

3. Isten felkentjének senki sem árthat, a népek sorsa is attól függ, hogyan viszonyulnak hozzá. Már az Ábrahámnak adott áldásban is fontos, hogy azok a népek részesülnek áldásban, akik Ábrahám Istenét elfogadják, más szóval fontos, hogy a népek hogyan viszonyulnak Istenhez és az ő választottaihoz (Gen 12,1-3). A zsoltárok is hangsúlyozzák azt, hogy balgaság Isten, az ő felkent királya, vagy szent városa ellen támadni. Isten védelmezi az ő szeretteit, a királyt, népét, de a Siont is. Nemcsak a 2. zsoltárban, hanem a 46. és 48. Sion-énekben is azt látjuk, hogy értelmetlen Isten ellen, népe vagy szeretett városa ellen fellázadni, rá támadni. A népek és a királyságok is megremegnek, ha Isten szól, és ha össze is gyűjtik a bátorságukat vagy erejüket, hogy ellene vagy Sion ellen támadjanak, hamar megfutamodnak. Bármilyen hatalmasság fog össze Izráel Istene ellen, annak még a csatára sincs esélye, nemhogy a győzelemre. Ezek az igék az ószövetségi nép számára is biztatást jelentettek minden olyan korban, amikor Isten népét veszély fenyegette, de a hívő ember számára mindig a bizalom alapját képezik. A 2. zsoltár is tartalmaz hasonló figyelmeztetést a népek számára és biztatást a hívőknek. Istennek még szólnia sem kell – a zsoltáros úgy ábrázolja őt, mintha tétlen lenne, legföljebb kineveti, kigúnyolja a támadókat –, és máris eldől azoknak a sorsa, akik választottjára támadnak. Aki nem hódol be neki, annak a sorsa csak pusztulás lehet. Így is megerősíti a király hatalmát, fiú voltát. Amíg van idő, addig kell behódolni; ezt a teljes Szentírás fényében már nemcsak konkrét történelmi helyzetek, vagy a királyideológia kapcsán mondhatjuk el, hanem a Messiás munkássága kapcsán is. Aki a Fiú uralmát elfogadja, az nyeri el az üdvösséget. Isten rajta keresztül munkálja a megváltást immár minden nép, minden nemzet között, nekünk pedig azért kell könyörögnünk, hogy ennek jó híre minél többekhez eljusson, hogy minél többen megmeneküljenek Isten haragjától és elnyerjék az üdvösséget. Ámen.

A Szerző református lelkipásztor, rektorhelyettes, a PRTA Biblikus Intézetének docense.

TÉMÁNK: A PRESBITERVÁLASZTÁS

Egyházunkban a 2023-as esztendő a presbiterválasztás is alapvetően meghatározza. Éppen ezért fontosnak tartottuk, hogy teológiánk tanárai segítségével körüljárjuk mi magunk is e fontos kérdéskört.

Az alábbiakban három tanulmányt olvashatunk, melyek szerzői biblikus, rendszeres teológiai – de mégis gyakorlati, illetve egyháztörténeti szempontból vizsgálták a presbiteri szolgálat történetét és mindig időszerű kérdéseit. (a Szerk.)

A PRESBITERI SZOLGÁLATRÓL A SZENTÍRÁS ALAPJÁN

Elhangzott 2023. március 18-án
a Pápai Református Egyházmegye presbitertalálkozóján

Írta: Dr. Barta Zsolt

Amikor a mai napon a presbiteri szolgálatról gondolkodunk, helyes, hogy a Szentírásból kiindulva határozzuk meg a szolgálat tartalmát, jellegzetes vonásait. A legtermészetesebb eljárásnak tűnhet a görög presbyteros szó – amely vént, koros embert, átvitt értelemben vezetőt jelent – előfordulási helyeinek, jelentésárnyalatainak számbavétele. Nem haszontalan az ilyen vizsgálódás, erre kis mértékben ki is térek, mégsem ezt az utat választom amikor egyházunk presbiteri tisztségének szentírási összefüggéseit taglalom.

A görög presbyteros szó számos jelentéssel bír. A tisztánlátás érdekében el kellene különítenünk azokat az igehelyeket, amelyek Izráel véneit említik – ez a csoport a papok és az írástudók mellett Izráel vezető rétegéhez tartozott, szerepe az evangéliumokban Jézus elítélésére korlátozódott: „Ettől fogva kezdett Jézus nyíltan beszélni a tanítványainak arról, hogy Jeruzsálembe kell mennie, sokat kell szenvednie a vénektől, főpapoktól és írástudóktól, meg kell öletnie, de harmadnapon fel kell támadnia.” (Mt 16,21) A róluk szóló leírás néhány részletre terjed ki csupán és e csoport legfeljebb közvetve adhatta a keresztyén Egyházban szolgáló vének előképét. Ben Witherington elismert észak-amerikai kutató szerint a keresztyén Egyház a zsidóságtól vehette át a vének tisztségét abban az időben, amikor a zsidóság és Jézus követői még együtt imádkoztak a zsinagógákban.²

Témánk szempontjából még ennél is kisebb jelentőséggel bírnak azok az igehelyek, amelyek Jézus nemzedékének elődeire utalnak: „Akkor farizeusok és írástudók mentek Jeruzsálemből Jézushoz, és ezt mondták: Miért szegik meg tanítványaid a vének hagyományát? Amikor ugyanis étkeznek, nem mossák meg a kezüket.” (Mt 15,2)

Ekkor érkezünk el azon igehelyekhez, amelyek egyértelműen a keresztyén Egyház tisztségei között veszik számba a presbitereket, vagyis véneket, főként az Apostolok cselekedeteiben, a pásztori és a katolikus levelekben. Az Apostolok Cselekedeteiben a vének az Egyház vezetőiként tűnnek fel az apostolokkal karöltve. A jeruzsálemi zsinat vezetői az apostolok és a vének voltak: „Amikor megérkeztek Jeruzsálembe, örömmel fogadta őket a gyülekezet, az apostolok és a vének, ők pedig elbeszélték, milyen nagy dolgokat tett velük Isten.” (ApCsel 15,4) Úgy tűnik az egyes helyi egyházak élén is vének álltak. Például Pál apostol az efézusi egyház vénei előtt mondott beszédet, majd imádkozott is velük (vö. ApCsel 20,17). Az a benyomásunk támadhat, hogy a missziói munka egy bizonyos pontján a helyi egyházak élére véneket/presbitereket állítottak, akiket bõjtölve és imádkozva ajánlottak az Úrnak. (vö. ApCsel 14,23)

Péter apostol a presbiterek feladatát a rájuk bízott nyáj pásztorálásában látta: „Legeltessétek Isten közöttetek levő nyáját.” (1Pét 5,1) Jakab apostol pásztori feladatok elvégzése kapcsán említi a presbitereket: „Beteg-e valaki közöttetek? Hívassa magához a gyülekezet véneit, hogy

2 WITHERINGTON, BEN (1998): *The Acts of the Apostles* (Grand Rapids, Michigan: Eerdmans, 1998), 428.

imádkozzanak érte, és kenjék meg olajjal az Úr nevében.” (Jak 5,14) Pál apostol Tituszhoz írt levelében a püspök és presbiter szavakkal ugyanazt az egy tisztséget írja le: „Azért hagytalak Krétán, hogy rendbe hozd az elintézetlenül maradt ügyeket, és presbitereket állíts szolgálatba városonként, ahogyan meghagytam neked: ha van olyan, aki feddhetetlen, egyfeleségű férfi, akinek gyermekei hívők, nem vádolhatók kicsapongással, és nem engedetlenek. A püspök ugyanis mint Isten sáfára legyen feddhetetlen.” (Tit 1,5–7) Meg kell még említeni János leveleit. A levél szerzője presbiternek mondja magát (2Jn 1; 3Jn 1), aki pedig az Egyház vezetője volt.

Néhány gondolattal zárom ezt a részt. Az Újszövetség korában többféle, változásban lévő vezetői felfogás érvényesült. A presbiterek az egyház helyi szintjein pásztori feladatokat láttak el, de jelen voltak a jeruzsálemi zsinaton is az apostolok mellett. Közvélekedés az Újszövetség kutatói között, hogy a korai időszak sokféle tisztsége közül kiemelkedett három: a püspök, a presbiter és a diakónus. Ezek a tisztségek nem váltak el élesen egymástól, mindegyikhez hozzátartozott a pasztorálás és a kormányzás. Csak a második század végétől emelkedik ki a püspöki tisztség. A magyar református presbiter inspirálódhat a bibliai kor presbitereivel szemben támasztott elvárásokból, de teljes megfelelés nem állapítható meg.

Amennyiben a magyar református egyház presbiteri tisztjét gondoljuk el, úgy tágabb bibliai összefüggésben kell azt értelmeznünk. Ehhez kívánok néhány támpontot adni. Az első a tanítványok elhívása Lukács evangéliuma szerint: „Történt azokban a napokban, hogy kiment a hegyre imádkozni, és Istenhez imádkozva virrasztotta át az éjszakát. Amikor megvirradt, odahívta tanítványait, és kiválasztott közülük tizenkettőt, akiket apostoloknak is nevezett. [...] Azután lement velük.” (Lk 6,12–13. 17) Ez az elbeszélés a tizenkét tanítvány kiválasztását és a közös szolgálat kezdetét írja le. Noha Isten mindenben Jézussal volt, az evangélium időnként hangsúlyosan is kiemeli, hogy Jézus egy-egy tette révén Isten terve ér célba. Jézus egy hegyen imádkozott, amely a Biblia világában az Istenjelenés helye volt. Már ez is egy jelzés arra nézve, hogy Isten akarata nyilvánul meg a tanítványok kiválasztásában. A tanítványok kiválasztásának fontos, bennünket is eligazító körülménye az imádkozás. A tanítványok kiválasztása előtt Jézus egész éjszakán át imádkozott. Noha Jézus ismerte Isten akaratát, az éjszakán át tartó könyörgés arra mutat rá, hogy a tanítványok kiválasztása Isten közvetlen részvételével történik. A kiválasztás mint eljárás, a tizenkét vezetőből álló tanítványi csoport és bizonyos személyek elhívása egyaránt Isten akaratából fakad. Jézus tehát az imádság révén Isten akaratát cselekszi meg. Az apostolok kiválasztása egyben alternatívát képez a farizeusok és írástudók vezetésével szemben. Ez utóbbiak egyre ellenségesebben nyilvánultak meg, Jézus tehát új vezetőket állított a nép élére. Végül Jézus lejött a hegyről kiválasztott tanítványaival együtt és elkezdte szolgálatát. Joel Green ószövetségi előképre hívja fel a figyelmet. A Sínai hegyi Istenjelenés során Mózes is másokkal együtt ment fel a hegyre, akik között ott találjuk Áront, Nádábot és Abihút, valamint Izráel véneit. Majd Mózes lemegy a hegyről és a nép vállalatát tesz Isten ígéjének megtartására.³ (2Móz 24,2–3)

Mindezekből kiviláglik, hogy a jó egyházi vezetés az imádságban születik. Imádkoznia kell az Egyháznak és imádkoznia kell a tisztséget vállalóknak, a presbitereknek is. Isten különös kegyelme nyilatkozik meg a vezetők kiválasztásában, még ha köztük találjuk Júdást is. Isten jelenik

3 GREEN, JOEL B. (1997): *The Gospel of Luke*, The New International Commentary on the New Testament (Grand Rapids, Michigan: Eerdmans, 1997), 258.

meg a földön, amikor a Krisztus által kiválasztott vezetők, így a presbíterek is, az evangélium szolgálatába állnak. Akik egyházi szolgálatot végeznek, Jézus szolgálatának a folytatói.

Egy másik fontos tanítást Pál apostol efézusiakhoz írott levelében találjuk meg:

„A kegyelem pedig mindegyikünknek Krisztus ajándékának mértéke szerint adatott. Ezért mondja az Írás: „Felment a magasságba, foglyokat vitt magával, ajándékot adott az embereknek.” Az pedig, hogy „felment”, mi mást jelent, mint azt, hogy le is szállt erre a földre. Aki leszállt, az „fel is ment”, feljebb minden égnél, hogy betöltsse a mindenséget. És ő „adott” némelyeket apostolokul, másokat prófétákul, ismét másokat evangélistákul vagy pásztorokul és tanítókul, hogy felkészítse a szenteket a szolgálat végzésére, Krisztus testének építésére, míg eljutunk mindnyájan a hitnek és Isten Fia megismerésének egységére, a felnőttkorra, a Krisztus teljességét elérő nagykorúságra, hogy többé ne legyünk kiskorúak, akik mindenféle tanítás szelében ide-oda hányódnak és sodródnak az emberek csalásától, tévútra csábító ravaszságától; hanem az igazsághoz ragaszkodva növekedjünk fel szeretetben mindenestől öhozá, aki a fej, a Krisztus, akiből az egész test egybeilleszkedik és összekapcsolódik a különféle ízületek segítségével úgy, hogy minden egyes tagja erejéhez mérten közösen munkálja a test növekedését, hogy épüljön szeretetben.” (Ef 4,7–16)

Ez a páli szakasz az Egyház egységének és sokféleségének kérdéseit taglalja. A sokféleséget ugyanúgy kegyelemnek tartja, mint az egységet. A kegyelem mértéke, a kegyelmi ajándék mibenléte eltérést mutat. A tisztségek sokasága – apostolok, próféták, evangélisták, tanítók, pásztorok – nem a zavar jele, hanem a megajándékozottság bizonyítéka. Az apostolok és a próféták az egyház megalapításában játszottak kulcsszerepet. Az evangélisták feladta a jó hír terjesztése, az evangélium hirdetése. A tanítók és a pásztorok továbbadják az apostoli hagyományt, munkaterületük részben megegyezik, de azért különbözik is. A pásztorok tevékenysége közelebb áll a püspökéhez és a presbíteréhez – feladatuk a kormányzás. A tanító feladta a Szentírás tanítása az Egyházban. A listát nem tekinthetjük véglegesnek, vagy teljesnek – Pál apostol más helyeken egyéb kegyelmi ajándékokat is említ. Az apostol tehát a látszólagos sokféleség mélyén meghúzódó isteni azonosságot, forrást mutatja meg. Mindegyik tisztségre nézve igaz, hogy a vezetők a mennybe ment Krisztus ajándéka az Egyháznak. Nem hagyható figyelmen kívül, hogy az Újszövetségben a Lélekről mondja ugyanezt Jézus. Az Egyház vezetőinek tevékenysége révén a Lélek munkálkodik a világban.

Az igerész az egyházi vezetők szolgálatának célját is elénk adja. A kegyelmi ajándékok, tisztségek célja Krisztus testének felépítése, ami nem választható el az egyes hívő egyén lelki érettségétől. Az érettséget és a vele rokon teljességet három gondolat köré csoportosítja Pál. Az Egyház felépülése a közös hitből és a Krisztus ismeretéből fakadó egység megéléséből áll. Ebből következik, hogy az érettség nem az egyén szintjén érhető el, hanem a Krisztus-test hit megvalósulása révén – tehát közösségi jellegű. Végül a Krisztus teljességére való eljutás az Egyházban valósul meg, amely Krisztus uralmának elsődleges területe. Az érett Krisztus-hit tehát közösségi, képes egységet alkotni, mentes a tévtanításoktól és a szeretet jellemzi. Az egyházi vezetők szerepe a kapcsolat biztosításából áll. Vagyis az egyházi vezetők sajátos feladata az Egyház békés növekedésének biztosítása azáltal, hogy az egyes keresztyének részesedni tudjanak mások

kegyelmi ajándékaiban és ők maguk is szolgáljanak másoknak a nekik adott kegyelem szerint. Az egyházi vezetők tehát az harmonikus működést és a kegyelem áramlását hivatottak biztosítani.

Az újszövetségi kor egyházi tisztségei számos tényező hatására alakultak ki. A Szentírás a változás számos fázisát megmutatja, nem ad azonban pontos leírást arról, hogy az egyes tisztségek milyen felelősségi körökkel jártak együtt, és ami a legfontosabb, nem különbözteti meg e tisztségeket egymástól. Az Újszövetség azonban számos fontos támpontot ad az egyházi vezetéssel kapcsolatosan, amelyek bennünket is eligazítanak a presbiteri vagy éppen lelkipásztori tiszt meghatározásában. A presbiterek Krisztus szolgálatában állnak és a lelkipásztorokkal együtt Krisztus és az apostolok munkáját folytatják. Isten kiválasztó kegyelme szükséges ahhoz, hogy ezek a tisztségek hordozzák Isten üdvözítő kegyelmét. Az imádság az egyetlen helyes magatartás, amely révén felkészülünk Isten áldására. Az egyházi vezetők és a presbiterek kiemelt feladata az egyház békés és harmonikus működésének biztosítása ennek számos és sokrétű feladatával. A békés működés révén az egyes keresztyén embernek adott kegyelem az egyes egyházközséget és az egész Egyházat meggazdagítja.

A Szerző soproni református lelkipásztor; docens, a PRTA Gyakorlati Teológiai Intézetének intézetvezetője.

A LÉLEK GYŐZELMÉNEK RÉSZESEI

Gondolatok egyházunk általános presbiteri tisztújítása elé

Írta: Dr. Petró László

Mint ismeretes, a Magyarországi Református Egyház rendje szerint 2023-ban minden gyülekezetben presbiterválasztást kell tartani. Az általános tisztújítást némiképp megváltozott törvények is kísérik, ennek következtében jó néhány kis gyülekezet néz majd szembe azzal a problémakörrel, hogy a minimális létszámot fel tudja mutatni. De általánosságban is mondhatjuk, hogy önmagában is kihívást jelent a presbiterek megválasztása. Először is meg kell küzdeni a lelkipásztornak a múlt kísértő elemeivel, mert könnyen előfordulhat, hogy vannak jelenleg is olyan szolgatársai a Presbitériumban, akik ún. *tradicionális presbiterek*, mert valamikor megkapták rá az elhívást, de szolgálatuk az elmúlt hat évben nem tükrözte ezt a hűséget. A választási bizottságok pedig szembe kell majd nézzenek azzal a feladattal, hogy az esetlegesen szép és tündöklő múlt, valamint az evangéliumi jövő között választani kényszerülnek. Másodszor azért is jelent általános kihívást egy presbiteri tisztújítás, mert ha még lenne is kellő számú alkalmas ember a közösség tagjai között, könnyen lehet, hogy ők maguk bizonytalanok, vagy a felgyorsult világ megnövekedett feladatai között nem tudják felelősséggel elvállalni a szolgálatot. Harmadszor pedig a legkomolyabb kihívás mindebben az, hogy a presbiterek merjenek változni. Nem azért van erre szükség, mert a lelkipásztornak, vagy épp a mostani döntéshozó testületnek bármiféle kifogása lenne az életvitelükkel kapcsolatosan, hanem azért, mert Isten Igéje naponta formál bennünket. A presbiter

legfőbb feladatai közé tartozik, hogy állandóan készen álljon a létet meghatározó és formáló Igével való találkozásra és ne rettenjen meg attól sem, ha másokat, esetleg a saját lelkipásztorát is emlékeztetnie kell erre.

1. Kik a presbiterek?

A Magyarországi Református Egyház Törvénytára meglehetősen részletességgel jellemzi a presbitereket és megszabja a feladatukat. Ezek közé tartozik az alkalmak rendszeres látogatása, a hitvallásos bizonyágtevő életvitel, egyházunk törvényeinek a megismerése, a magánélet tisztaságának megőrzése, a gyülekezeti tagokkal való kapcsolattartás és a neki ajándékozott javakhoz mértén a gyülekezeti életért való áldozatvállalás. Természetesen ezt helyi szokások rendszerint kiegészítik és a presbiterek élenjáróságát alátámasztják. Itt érdemes megállni egy pillanatra, mert egy fontos mérföldkőhöz érkeztünk a szolgálat értelmezésében. Péter első levelében így fogalmazza meg a presbiterek feladatait: *„A közöttetek levő presbitereket tehát kérem én, a presbitertárs és Krisztus szenvedéseinek tanúja, valamint eljövendő dicsőségének is részese: legeltessétek Isten közöttetek levő nyáját, ne kényszerből, hanem önként, ne nyereszkezésből, hanem készségesen, ne is úgy, mint akik uralkodnak a rájuk bízottakon, hanem mint akik példaképei a nyájnak.”* (1Péter 5,1-3) Péterről nem kétséges, hogy előljáróként ír azoknak, akiket a szolgálatban társaknak nevez. Azt kéri tőlük, hogy legyenek a nyájnak példaképei, hiszen ha nem így van, akkor nem tudják majd elvégezni a legeltetés szolgálatát. A korabeli állatterelési gyakorlat szerint a pásztor vezette a nyáját, mert feladata az volt, hogy olyan legelőt találjon, ahol az egész nyáj számára volt elegendő táplálék. Ez pedig nem ment másképpen csak úgy, hogy a pásztornak volt ismerete arról, hogy merre talál majd megfelelő mennyiségű táplálékot, vagy legalábbis az irányban egészen biztos volt. A pásztor volt az, aki elől megy, mert felelőssége volt a nyája iránt. A presbitereket is az Ige egy ilyen elől járó pásztorhoz hasonlítja. A presbiter az, aki elől megy, mert tudja az irányt. Ha a megoldást nem is minden helyzetben, azt azonban egészen bizonyosan, hogy az Ige merre vezeti a közösséget. Itt és ebben van óriási szerepe annak, hogy Péter ezt az elől menetelt a példaképpel azonosítja. A törvényünk legnehezebben megfogható és betartható pontja éppen erre a példamutatásra vonatkozik. A pásztornak (vagy jelen esetben hívhatjuk presbiternek is) úgy kell elől mennie és irányt mutatnia, hogy a hitelességét nem veszélyeztetheti viselkedése. De még súlyosabb a helyzet, ha arra gondolunk, hogy egy-egy megnyilatkozás (testhelyzet, viselkedés, figyelmetlenség, stb.) az egész ügyet komolytalanná, szélsőséges esetben nevetség tárgyává tudja tenni, ahonnan bármilyen szolgálattelvőnek nagyon nehéz ismét megtalálni a hitelességhez vezető utat. Ezért írja Péter a későbbiekben, hogy ez bizony ne kényszerből történjen. A presbiternek önként kell felismernie és megválasztania a példamutató utat, hogy képes legyen arra, hogy megy a közösség előtt és tereli őket a helyes irányba.

A „presbitertárs” kifejezés is érdemes arra, hogy kicsit elidőzzünk mellette. Ahogyan említettük, Péter tekintélyét nem vonta kétségbe a gyülekezet. Azonban ebből az is kiderül, hogy Péter magát is presbiternek tekintette, így viszont ő maga határozta meg helyzetüket. Rangjával, szellemi többletével nem élt vissza, hanem egyenrangúnak tekintette magát a szolgatársaival. A presbiter egyik ismérve az, hogy tud mérhetetlenül alázatos lenni. Kiss Ferenc 1925-ben írt

tanulmányában arról elmélkedik, hogy egy lelkipásztori látogatás során jó-e az, ha jelen van egy presbiter is? Válaszában Kálvinra mutat vissza és azt fogalmazza meg, hogy a presbiter jelenléte mindig a gyülekezeti öntudatot erősíti.¹ Abban a vonatkozásban mérvadó ez most számunkra, hogy amint Kálvin nem zárja ki őket a betegek látogatásából, úgy példát kell mutatniuk az aláhajlásból is. A „presbitertárs” ennél fogva nemcsak a szolgálatban határoz meg egy egyértelmű egyenlő viszonyt a presbiterek között, hanem példája annak is, hogy még ha rangban magasabb is valaki, de a szolgálat végzése érdekében merjen erről a többlétről lemondani és egyenlővé tenni önmagát a gyülekezeti tagokkal. Miért is annyira lényeges ez? Azért mert Jézus Krisztus is ezt tette: *„aki Isten formájában lévén nem tekintette zsákmánynak, hogy egyenlő Istennel, hanem megüresítette önmagát, szolgai formát vett fel, emberekhez hasonlónak lett, és emberként élt...”* (Filippi 2,6-7) Így amikor a presbiter lehajol a közösség tagjaihoz, akkor a lehető legkrisztusibb módon cselekszik velük.

Végül pedig a presbiterek meghatározásánál érdemes arra is figyelni, ahogyan Péter úgy nevezi meg magát, mint aki a Krisztus szenvedéseinek a tanúja is.² Ami annyit tesz, hogy ő maga, mint presbiter az, aki ismeri az Isten Fiát. Ebben véleményem szerint nem a levél írójának szemtanúként való jelenléte és értelmezése a kulcskérdés, hanem az, hogy a presbiternek van köze az Isten Fiához. Ismeri, mert életét vele éli. Ismeri, mert nem hoz döntést anélkül, hogy ne kérné Jézus Krisztustól, hogy vezesse azon át az életét. Ez az ismeret arra is kiterjed, hogy a mindennapok magasságaiban és mélységeiben az irányt egyedül a megváltó Krisztus keresztyénben látja.

2. Mivel szolgálnak a presbiterek?

Néhány népegyházi jellegű hang szerint a Presbitériumnak ellensúlyozni kellene a lelkipásztor időnként túlzott elfoglaltságát bizonyos kérdésekben. Évekkel ezelőtt egy lelkészkeresés előtt álló gyülekezet abban kért tőlem segítséget, hogy mondjam el nekik, merrefelé is induljanak el a keresésben. Akkor a nagyon lelkesnek tűnő presbiterek azt mondták, hogy ők nem várják el a leendő lelkipásztoruktól azt, hogy értsen mindenhez, hiszen az ő Presbitériumuknak éppen ez az egyik legfőbb feladata. Ugyanis szerintük a presbiterek a világból meg tudnak látni olyan dolgokat, amit egy lelkipásztor nem lát és érthetnek olyan dolgokhoz, amikhez a lelkipásztor természeténél fogva nem ért és emiatt ők úgy gondolják, hogy kötelességük segíteni a lelkipásztor munkáját. A görög *ecclesia* szó ebben a vonatkozásban arra utal, hogy Isten és népe között megingathatatlan egység jön létre. Krisztushoz elválaszthatatlanul hozzátartozik a megváltottak gyülekezete,³ amely arra vonatkozik, hogy az egyház ebben a folyamatos, intenzív közösségben él vele. Ettől válik az egyház a szövetség népévé, amelyben Isten, mint a szövetség alapítója arra hívja az Övéit, hogy még ha a szimbiózisuk az ember folytonos bukása révén meg is akad, de az Ő folyamatos kegyelme miatt maradjanak meg a közelségében és végezzék a rájuk bízott szolgálatot. Ennek megfelelően, amit az egyház tesz, az egy emberi produktum. Igaz, az egyháznak az Istenről mondott üzenetről kell majd számot adnia, amely szolgálatban emberi módon a tőle telhető lehető legtöbbet kell megtennie. Ezért az *ecclesia* szót nem lehet csupán a választott nép és Isten közösségeként

1 KISS FERENC (1925): A lelkipásztori látogatás, 258.

2 MÉSZÁROS KÁLMÁN (2000): Tanácsok a gyülekezet vezetőihez, 321.

3 TÖRÖK ISTVÁN (2006): Dogmatika 209.

értelmezni, hanem azt az Istennek szolgáló emberek közösségeként is látni kell. Hiszen az egyház szolgálata sohasem lehet egyszemélyes vállalkozás, hanem abban mindig jelen kell lennie a közös gondolkodásnak, a közös imádságnak, a közös teherhordozásnak és az egymás gyengeségeit segítő és kiigazító hozzáállásnak. Ezért is nagyon elgondolkodtató ennek a Presbitériumnak a meglátása, mert ha az *ecclesia* szót ebben a vonatkozásban értelmezzük, akkor bizony egy presbiternek feladata és kötelessége, hogy a gyülekezet szolgáló közösségében azzal a szándékkal legyen jelen, hogy amit Isten rábízott, amire Isten neki lehetőséget adott, azt bátran fordítsa az egyház ügyének szolgálatára.

Ugyanakkor arra is érdemes kitérni, hogy egy presbiternek több tévhitet is el kell oszlatnia önmagában. Egyrészt nem várhatja egy presbiter azt, hogy a lelkipásztora mindent megoldjon. Sőt, azt sem várhatja el egy presbiter, hogy a lelkipásztor mindenhez értsen. Mindennek a pozitív értelmezése szerint a presbiternek az is kötelessége, hogy észrevegye a lelkipásztor erőfeszítéseit, amikor komoly tanulási folyamaton megy keresztül, hogy a gyülekezet szolgálata által feltárt új területeken új ismereteket szerez.

Klaus Douglass híres könyvében, *Az új reformáció*-ban egy egész tételecsoportot szentel annak a vízióknak, amelyben arra hívja fel a figyelmet, hogy az egyháznak jövőt kell álmodnunk. Olyan jövő ez, amelynek számos szegmense tárulkozik fel. Ott van az anyagi stabilitással, biztonságban és tervezhetően megélt jövő, amelyben az egyház ha valamely missziói célra szeretne áldozni, akkor van forrása és eszköze erre. De ott van az a jövő is, amely szenvedélyesen ragaszkodik és igazodik a Szentíráshoz. De beszélhetnénk arról a tevékeny, álmokkal és tettekkel teli jövőről is, amely mindig egy lépéssel előrébb szeretne jutni.⁴ Ez a jövőkép folyamatosan cselekedni akar, mert az egyház legfőbb tulajdonságát abban látja, hogy kezdeményez, megszólít, odalép, elér, bizonyosságot tesz és ezáltal felemel. Egyszóval cselekszik. A Presbitérium minden gyülekezet cselekvő testülete. Gyakran emlegetjük és gondolunk a Presbitériumra úgy, mint a közösség döntéshozó testületére. Azt azonban ritkán tesszük hozzá, hogy a döntéshozatal a testület esetében egybeesik a végrehajtással is. Abban ér össze e kettő, ahogyan a Presbitérium a döntéseit (Douglass nyomán nevezhetjük a döntéseket az egyház jövőjéről megálmodott álmoknak) a jövő iránti felelősség jegyében hozza meg. Természetesen a lelkipásztor feladata az, hogy ez a vízió, az egyház jövőjének álma megfelelő módon éljen a presbiterekben. Ennélfogva a lelkipásztor és a Presbitérium olyan szövetséget alkotnak, amelynek közös és legsürgetőbb ügye a gyülekezet jövője. Presbiterre ezért azt a gyülekezeti tagot kell választani, akiben erős a jövőkép az egyház léte iránt. Olyan presbiterekre van szükségünk, akik tudják, hogy a jelen minden előrelátási nehézsége ellenére a jövő Krisztusban van és a lelkipásztorral együtt közösen imádkoznak és dolgoznak ezért a jövőért. Hiszen a jövő egyháza bizonyos értelemben várakozó és bizonyos értelemben várakozni nem képes egyház. Ha a Krisztus várásra gondolunk, akkor az egyház látomása abban teljeseedik ki, ahogyan él a vég, a Krisztus visszajövetelének vonzásában. Abban az értelemben viszont nincs helye a várakozásnak, amellyel egy gyülekezet várja az elmúlását vagy éppen a sorsának jobbra fordulását. Az egyház ebben a vonatkozásban nem lehet a várakozás közössége, hanem annak folyamatosan cselekednie, folyamatosan a jövőt formálnia kell. Pünkösd előtt egy olyan vállalkozóval találkoztam, akinek a munkájában két nagy időszak van, a nyári és a téli. Még el sem

4 DOUGLASS, KLAUS (2002): *Az új reformáció*, 361.

kezdődött a nyári szezon, de azt mondta, hogy ő már a télre készül, mert ha csak arra figyel, ami közvetlenül előtte van, akkor a vállalkozásának nincs jövőképe. A Presbitérium egyik legnagyobb feladata és felelőssége, hogy legyen az egyháznak megfelelő jövőképe. A jövőkép pedig azon túlmutat, hogy a következő hónapban mit is teszünk majd. Jövőt akkor adunk az egyházunknak, ha tudunk előrelátóan messzebb gondolni és már most cselekedni a távoli jövőért is.

Péter első levele ugyanakkor emlékeztet arra is bennünket, hogy a presbitereknek olyan kötődése van az élő Istenhez, amelyről egyetlen pillanatra sem feledkezhetnek meg. Ez segít a presbiternek az önmaga tisztán tartásában és életének példamutatásában. Ugyanakkor az Ige bátorítja is őket. A presbiter soha nem lehet bizonytalan abban, amikor inteni kell egy gyülekezeti tagot a helyes és méltó magatartásra. Az egyház ismertetőjegyei között minden alkalommal elmondjuk, hogy az egyházfegyelem, mint a kálvini egyház egyik alappillére mennyire lényeges. A nehézség sokkal inkább abban van, hogy sem a lelkipásztori, sem a presbiteri gyakorlat rendszerint nem követi a kálvini tanok megelevenedését. Ennek oka nem abban keresendő, hogy a gyülekezet vezetősége ne látná tisztán a feladatát, hanem sokkal inkább abban az emberi bizonytalansági tényezőben, amely szerint a békesség kedvéért inkább csendesen elnézzük a közösségeinkben az ilyen eseményeket. Talán a presbiteri szolgálat egyik legnehezebb oldalát támogatja ezzel az Ige és mutat rá, hogy soha ne legyen bennünk kétség arra nézve, hogy ha Isten mindennapi vezetését és jelenlétét kérjük életünkben, akkor az egyházfegyelem gyakorlása során is Neki fogunk engedelmeskedni.

3. A presbiter egyházkormányzási feladatai

A kálvini egyházkormányzásnak leginkább az az elv felel meg, amely szerint minden gyülekezetnek kettős vezetése van. Nem kétféle, különböző szándékú vezetői vannak a gyülekezeteinknek, hanem funkciójukban térnek el egymástól. Az első gyülekezetek a Szentlélek hajtóerejét helyezték a középpontba és ennek nyomán választották meg a presbitereket, azaz azokat a karizmatikus személyeket, akik ellátták az egyház vezetői feladatait.⁵ Egyházunk rendszere ma is hasonlóképpen épül fel. A gyülekezetek Presbitériumokat választanak, akik nem csupán helyi szinten vesznek részt az egyházkormányzásban. Pontosabban úgy lehetne a különbséget megrajzolni, hogy helyben, konkrét ügyekben döntenek, viszont munkájuk legalább ennyire komoly és felelősségteljes része a közegyházi szerepvállalás is. Ugyanis a gyülekezetek Presbitériumai szavaznak egyházi tisztviselők választása alkalmával is. Fontos a presbiterválasztás előtt arra is emlékeztetni önmagunkat, hogy ugyan egyházunk évszázados gyakorlata szerint a vezetői feladatok nagy részét a lelkipásztor végzi, de kötelességünk arra törekedni, hogy a presbiterek vegyék ki ebből a maguk részét. Ez nemcsak a presbiterek felé jelenti a többlet feladatra való felszólítást, hanem a lelkipásztor felé is figyelmeztetés, hogy bátran merje a gyülekezet vezető testületét bevonni a kis és nagy döntések folyamatába. Itt érhető tetten az a fajta kettősség, amellyel minden gyülekezetnek meg kell vívnia a maga harcát. Szerepet kell vállalnia a Presbitériumnak az egyház kormányzásában, de nem szabad egyetlen pillanatra sem elfelejteni a Szentlélek megbízó és felhatalmazó erejét. A lelkipásztorok esetében olyan gyakran és olyan szépen szoktunk hivatkozni

5 GAÁL BOTOND (2022): A keresztyén tanítás rendszere, 763.

arra, hogy Isten miként tereli az életünket és vezet minket egy szolgálati helyre. Amikor a presbiterok szolgálatát vizsgáljuk, akkor pedig szinte soha nem kerül elő ez a kérdés. Pedig a presbitereket is Isten Szentlelke hatalmazta fel a szolgálatra, bennük is ég a tenni akarás iránti vágy és ők is feladatuknak érzik, hogy az egyház ügye minél krisztusibb módon és szép rendben haladjon.

A presbiterválasztás kapcsán elengedhetetlen, hogy a zsinat-presbiteri elvet részletesen is érintsük. Egyházunk alkotmányában benne foglaltatik, hogy önmagunkat az egyetemes papság, a zsinat-presbiteri elv és a szabad egyház a szabad államban elv alapján kormányozzuk.⁶ Általánosságban ez az elv azt jelenti, hogy az egyházunkban mindennek ez a lefektetett szép és jó rendje. A rendhez hozzátartozik az, hogy a szolgálattevők – lelkipásztorok, presbiterok, egyházkormányzók – a krisztusi hívó és felhatalmazó szó alapján végzik felelősséggel szolgálatukat, amellyel egyedül Neki tartoznak elszámolással. De ez a rend azt is jelenti, hogy itt, ebben az egyházban egy olyan lüktetése alakult ki mind a törvényhozásnak, mind a közös ügy felvállalásának, amely szerint nem önállóan, hanem közösen hozzuk meg a döntéseket. A lelkipásztor a Presbitériummal együtt, az esperes és a püspök pedig a vonatkozó Közgyűléssel karöltve. Ezért a zsinat-presbiteri elv gyakorlására vonatkozóan általánosságban elmondható az, hogy egy presbiternek feladata és kötelessége, hogy megismerje az egyház saját törvényhozási és szabályozási rendjét és azt önmagára nézve is kötelezőnek tartsa. Tehát egy presbiter nem bújhat ki egy ügymenet alól a maga tisztségére hivatkozva, hiszen az egyházunk rendje az, hogy mi ezt önmagunkra nézve betartjuk. Igazán élessé a személyi kérdések tekintetében válik az ügy. Ugyanis a kálvini rend a keresztyén ember felsőbbséghez való viszonyulásában kimondja azt, hogy Istennek kell engedelmeskednünk, de el kell fogadnunk, hogy egy-egy előljáró szolgálata Isten akaratából kezdődhetett meg. Ennélfogva a zsinat-presbiteri elv azt is jelenti, hogy egy református gyülekezeti tagnak mindig tudnia kell, hogy nincs hatalom, amelyet ne Isten rendelt volna a maga helyére. Ezzel kapcsolatban természetesen szabad kritikát és észrevételt tennie minden presbiternek Istentől kapott mandátumánál fogva, de a zsinat-presbiteri elv csak akkor fog érvényesülni, ha a Krisztus szeretetébe ágyazott tisztelet⁷ szavai fogalmazódnak meg, mert amíg egy presbiter csak az ellenvéleményét és bírálatát fogalmazza meg, addig a gyülekezeti közösségben csak a bizonytalanságot fogja gerjeszteni. A Szentlélek kiáradása alkalmával a tanítványok együtt, közösen kapták a Szentlelket. Nem volt közöttük sem minőségi, sem mennyiségi különбözőség, mindegyikőjüket egyformán hatalmazta fel és tette alkalmassá Isten Lelke a szolgálat végzésére. Már önmagában ez a tény is jelzi, hogy az egyházban nemcsak az Ige meghallása utáni szolgálatban kell a közösségre számítani, hanem maga az Ige hirdetése, az Ige továbbadása és az Igével való megszólítás is közösségi, ha úgy tetszik testületi ügy. Emiatt a presbiteri szolgálat is minden velejáróval együtt közösségi szolgálat. S ha az elején azt mondtuk ki, hogy egy presbiternek azért kell önmagát tisztán tartania, hogy méltó módon lehessen az Ige tovább vivője, akkor hatványozottan igaz ez ezen a ponton. Az emberi arcokra való folytonos tekintés helyett a Krisztus arcának fényességét kell a lelkipásztornak és a presbiternek közösen észrevennie és sugároznia.⁸

6 A Magyarországi Református Egyház Alkotmánytörvénye, 2§, 1. bekezdés.

7 TÓKÉS ISTVÁN (2000): Zsinat-presbiteri rend, 5.

8 Uo.

Ehhez pedig elengedhetetlen, hogy közösen hallgassák az Igét, közösen könyörögjenek a gyülekezetért és együtt kérjék a Szentlélek vezetését.

4. Presbiter – Isten kegyelmének állandó megtapasztalója

Mindezeket összegezve elmondhatjuk, hogy végtére is a presbiteri tisztséget azt töltheti be, aki Isten kegyelmére naponta csodálkozik rá, hiszen tisztában van feladatával és azzal, hogy ahhoz Istentől kapja az erőt. Ismeretében van a maga hiányosságainak, de mindent megtesz azért, hogy a vállalt tisztségére szégyent semmiképpen ne hozzon. Látja Isten gyülekezettel való jövőbeli tervét és mindent megtesz azért, hogy ezt előmozdítsa. Felismeri, hogy Isten neki és a mellette lévő szolgáltatásainak szerepet szán és minden indulatát ennek a jövőnek veti alá. Végezetül pedig nem fárad bele a gyülekezetért való folytonos könyörgésbe. Mindezek nyomán kijelenthetjük, hogy a presbiter a tisztségét nem kötelezettségből és nem is ősei iránti tiszteletből vállalja, hanem azért, mert annyira érinti a gyülekezet sorsa, hogy nem akarhat mást, csak azt, hogy a Krisztus titkát egyre jobban és mélyebben megértsék, megfejtsek és megmagyarázzák a gyülekezetben. Egész egyszerűen azt mondhatjuk, hogy a presbiter az a személy, aki személyesen is átéli, ahogyan Isten Lelke kinyilvánítja a gyülekezetben a szándékát.⁹ A presbiter több ponton is átéli a Szentlélek cselekvését. Ott van, amikor a Lélek formálja a közösséget. Jelen van, amikor ő maga megbízatást és erőt kap a szolgálathoz. Végül pedig részese annak, ahogyan Isten Lelke cselekszik a gyülekezetben. Egész egyházunkban olyan presbiterekre van szükségünk, akik nemcsak hajlandóak részt venni ebben a folyamatban, hanem egyenesen életük legnagyobb kiváltságának tekintik, hogy a Lélek ezen körforgásának részesei lehetnek.

IRODALOMJEGYZÉK

A Magyarországi Református Egyház Alkotmánytörvénye, 2022. évi I. törvény.

DOUGLASS, KLAUS (2002): *Az új reformáció*, Kálvin Kiadó, Budapest.

GAÁL BOTOND (2022): *A keresztyén tanítás rendszere*, Tiszántúli Református Egyházkerület, Debrecen.

KISS FERENC (1925): *A lelkipásztori látogatás*, In.: THEOLÓGIAI SZEMLE, 1925/3, 252-262.

MÉSZÁROS KÁLMÁN (2000): *Tanácsok a gyülekezet vezetőihez*. In.: THEOLÓGIAI SZEMLE, 2000/6, 321.

TÖKÉS ISTVÁN (2000): *Zsinat-presbiteri rend*. In.: REFORMÁTUS SZEMLE, 1976/1., 3-5

TÖRÖK ISTVÁN (2006): *Dogmatika*, Protestáns Teológiai Intézet, Kolozsvár, 2006.

A Szerző kaposvári református lelkipásztor, a PRTA Szisztematikus-történeti Intézetének docense.

⁹ GAÁL BOTOND (2022): *A keresztyén tanítás rendszere*, 764.

A PRESBITÉRIUMOK KIALAKULÁSA ÉS FEJLŐDÉSE

A 17. SZÁZAD ELSŐ KÉT HARMADÁBAN

Írta: Dr. Szabó Előd professzor

A református egyházszervezetnek az 1610-es években a dunántúli egyházkerületben kialakult egy ekkor még egyedi vonása, a presbitériumok rendszere. A presbitériumok felállítása két gondot igyekezett orvosolni, egyrészt az egyházfegyelem, másrészt a kormányzás terén megmutatkozó hiányosságokat. Ezen kívül még egy tényező közrejátszott a presbitériumok megszervezésében, mégpedig az önvédelmi rendszer megerősítése. Az 1610-es évektől kezdve egyre gyakoribb volt, hogy a gyülekezetek patrónusa katolikus lett, így az addigi támasz kihullott a gyülekezet mellől. Ezt a támaszt helyettesíti részben a presbitérium, amely akkor is képes továbbvinni a gyülekezet életét, ha nincsen lelkipászor, vagy nincsen templom. „Tóth Endre (...) adatokkal igazolja, hogy Pápán a presbitérium a templom- és lelkésznélküliség idején is működött.”¹

A presbitériumok létrehozása tehát azon túl, hogy az egyház fegyelmezési, kormányzási hiányosságait töltötte be, a katolikus restaurációra is válaszolt. „Dunántúl ekkor már érzekelte a közelgő ellenreformáció szorítását. Ösztönösen is, tudatosan is erősítette az állásait. A lelkipásztorok, iskolarektorok »első vonala« mögött megszervezte a presbiterekből a »második arcvonalat« ”².

A presbitérium felállítása először Kanizsai Pálfi János lelkészkedése idején Pápán történt meg. Már 1615-ben értesítette Pathai István püspököt arról, hogy szeretné felállítani a presbitériumot. A kezdeményezést a püspök jónak tartotta, csak ezután a jóváhagyás után kezdte meg a szervezést Kanizsai Pálfi János. Elgondolásához megszerezte a földesúr és pápai várkapitány, Enyingi Török István hozzájárulását is.

A földesúr 1616. január 10-én rendelte el a presbitérium felállítását³: „Mi is azért a sz. Apostoloknak és a Helvetiai Ecclesiáknak, (kikkel mi a vallásnak tisztaságában szeretetnek kötelével összeköttettünk a Jézus Christusban) igen szép rendtartásokat a mi jószágunkban való Ecclesiákban meg akarván tartani, intünk minden keresztyéneket, (...) hogy a mi városunkban, Pápán, rendeltessenek arravaló jámbor, istenfélő férfiak, kiknek az ő tisztekben és hivatalukban hűségek mellé kötjük magunkat, hogy őket az ő hivatalukban tehetségünk szerint becsülettel meg akarjuk tartani és oltalmazni minden ok nélkül való háborgatók ellen és valamit azok, mint Istennek hites sáfári, az ő keresztyéni ítéletek szerint végeznek, az Istennek neve tisztességére és az Ecclesiának épületére, semmiben sem ellentartók nem akarunk lenni. Melynek nagyobb bizonyosságára adjuk a mi pecsétünkkel és kezünk írásával megerősített levelünket.”⁴ Egy

1 RÉVÉSZ IMRE (1947): A szatmárnémeti nemzeti zsinat és az első magyar református ébredés. Református Traktátus Vállalat Kiadása. Budapest, 42.

2 MÁRKUS MIHÁLY (2008): Presbiterek, presbitériumok „a magyar nép zivataros századaiban”. In: Ami mögöttem van. Válogatott írások IV. 1990-1997. PRTA, 20.

3 Ezt a rendeletet 1618-ban megerősítik Enyingi Török István örökösei is: Bedegi Nyári István, Nyári Miklós és Pál. Még egy utolsó megerősítés is szerepel a szabályzat mellett, ez pedig 1620. szeptember 27-én, Tóthi Lengyel Boldizsár, Bethlen Pápai Főkapitányának aláírása és pecsétje.

4 POKOLY JÓZSEF (1901): Az első magyar református presbitérium keletkezése és szervezete. In: Protestáns Szemle XIII. évf. 1901. 208. A megerősítés szövegét közli még SZABÓ GÉZA (1943): A magyar református ortodoxia. A

esztendővel Török István jóváhagyása után, 1617. január 15-én a vitéztlő rend, január 17-én pedig a városi rend fogadta el a szabályzatot.

Pathai István püspök további egy esztendővel később, 1618. január 19-én erősítette meg a pápai presbitérium szabályzatát⁵: „Mivel hogy az Úr Isten azt kívánja, hogy az ő anyaszentegyházában mindenek jó renddel és illendőképen legyenek, igen javaljuk a Pápai anyaszentegyházban bévött rendtartást, melyben a józan életű, tudós atyánkfia Kanisai Pálfi János Uram mellé presbyterek rendeltettenek... (...) Mi is a mi tetszésünknek bizonyására és erősségére közönséges pecsétekkel ugyan ezen rendtartást megerősítjük és kérjük az Úr Istent, hogy ez jó szép rendtartást tartsa meg sokáig ez anyaszentegyházban az ő nevének dicséretire, e Pápai anyaszentegyháznak épületire és több szentegyháznak is jó példa adásra.”⁶

Mindenképpen érdekes Pathai István püspök hozzáállása ehhez a kérdéshez. Levelében a többi gyülekezetek számára példaként jelöli meg a presbitérium felállítását, ő maga mégsem rendelte el egyetlen zsinaton sem akár egy egyházmegyére, akár az egyházkerületre vonatkozóan a felállításukat. Ennek okát én abban látom, hogy bár Pathai István jónak találta a kezdeményezést, mégis meg akarta várni, hogy a gyakorlatban kiállja-e a próbát a presbitériumok rendszere.

A jóváhagyott szabályzatok, amelyeket általában a presbitérium felállításáról szóló szabályoknak nevezünk, nem más, mint egyházközségi rendelet, amelyben helyet kapott a presbiterokról szóló rész is. Ez azonban csak a hatodik ponttól szerepel az összesen hét pontból álló szabályzatban. A presbiterek külön kiváltságokat kaptak. Stólát fizetniük nem kellett, de ha akartak valamit fizetni a lelkésznek, akkor megtehették. Ha valamelyikük beteg lett, akkor a többinek kötelessége szüntelenül látogatni, ha pedig a presbiterek családjából meghalt valaki, vagy pedig egy presbiter halt meg, akkor a koporsót a presbiterársaknak kellett vinni. A presbiter temetésére mind a két prédikátor és az iskolamester is köteles volt kimenni, úgy szintén a diákok és a mesterek közül is, akik tudtak. A lelkésznek prédikálnia kellett, a fizetség elvárása nélkül. A szabályzat szól a presbiterek feladatairól is. Legfontosabb feladatuk a lelkészek „vigyázása”. Meg kell vizsgálniuk, hogy a prédikátor tanul-e, az Isten igéjét tisztán és igazán érti-e, a sákramentumokat Jézus rendelése szerint szolgáltatja-e ki, a gyülekezet épülésére törekszik-e és lelkészhez méltó életet él-e. Az iskolai tanítót is figyelniük kell, hogy híven jár-e el tisztjében, a tanulókat pedig, hogy rendesen tanulnak-e. Hasonlóan vigyázniuk kell a lelkészek cselédjeinek életére, hogy ne legyen megbotránkoztató életű közöttük. Ezek mellett a presbiterek „tartozzanak azzal, hogy a tanítókat hírekben, nevekben, tisztességben minden rágalmozók és patvarkodók ellen tehetségek szerint oltalmazzák.”⁷ A presbiterek feladata az is, hogy a gyülekezetben lévők hitéletét megvizsgálják, hogy nincsen-e olyan, aki tévelyeg⁸. A presbitérium tudta és beleegyezése nélkül lelkész és tanító a

XVII. század teológiai irodalma. Balás László Könyvkereskedése, Budapest, 1943. 64.

5 Maga a folyamat elég lassan, mintegy 3 esztendő leforgása alatt zajlott, ám valószínűleg ezzel el lehetett kerülni a komolyabb ellenállást. Ráadásul Kanizsai Pálfi János a püspöknél kezdi a szervezést, vagyis csak akkor lát neki, amikor már az egyházon belüli jóváhagyást megszerezte. Így nem is lehetett kérdéses, hogy a végső rendszabályt is elfogadja a püspök. A megerősítés szövegét közli még SZABÓ GÉZA (1943): Im. 65.

6 POKOLY JÓZSEF (1901): Az első magyar református presbitérium, 211.

7 POKOLY JÓZSEF (1901): Az első magyar református presbitérium, 217.

8 A presbiterek feladatát olvasva önkéntelenül is eszembe jut a kérdés, vajon volt-e olyan képzett személy a gyülekezetben, aki ennek a sokféle figyelésnek eleget tudott tenni? Hiszen nem csupán az egyház szervezeti életével kellett tisztában lenni, hanem az egyházi tanításokkal, dogmákkal is. Ez tehát azt jelenti, hogy a presbiterek alapfeladata közé már az első presbitérium felállításakor is odatartozott a folytonos Szentírás olvasás, tanulmányozás.

gyülekezetbe ne jöjjön, se onnan el ne menjen. A presbitérium gyűléseket karácsony, kiskarácsony, húsvét, pünkösd este tartson, ezen kívül pedig a szombat legyen a gyűlések napja. Minden rendelkezés, végzés jegyzőkönyvben rögzíttessék. Mindenképpen megjegyzendő, hogy ebben a szabályrendeletben a presbiter szó csak a címekben fordul elő, egyébként presbitérium helyett az egyházi tanács, a presbiter helyett pedig az egyházi tanácsok (tanácsosok) kifejezés szerepel.⁹

Miután Pápán felállításra került a presbitérium, más helyeken is megalakult még Pathai István püspöksége idején, így Veszprémben, Kiskomáromban, illetve Németújváron¹⁰. Németújváron maga Kanizsai Pálfi János vezette be, a veszprémi és a kiskomáromi gyülekezetekben pedig Pathai István szolgált ebben az időszakban. A négy gyülekezetből három (Pápa, Veszprém, Kiskomárom) várgyülekezet volt, vagyis a fegyelem, az erkölcsi tisztaság megőrzése különösen is hangsúlyos volt a gyülekezetekben. Ez idő tájt tehát a presbitérium felállítása *„nem valami tervszerű és rendszeres befogadás következtése; leginkább azokon a helyeken következett be, amelyeken a pásztoroknak nem volt másra támaszkodni, mint a hallgatóira s viszont a hallgatók elég önállóak voltak ahhoz, hogy az ügyek intézésével foglalkozzanak.”*¹¹

Fontos megvizsgálni azt is, hogy a presbitérium milyen konkrét feladatokat látott el, vagyis hogyan őrködött a gyülekezeti tagok életének tisztasága fölött. Ebből az időszakból komoly adalékot ad Kanizsai Pálfi Jánosnak a kiskomáromi anyakönyvben hagyott feljegyzéssora, amelyből kitűnik, hogy miként látta el bíraskodási feladatát a presbitérium. Egy esztendőben 30-40 fegyelmi ügy került a testület elé. Ebben a legkülönbébb problémák és ennek megfelelően a legkülönbébb megoldások találhatók. Bűnbánattartásra, egyházkövetésre ítélik a bűnösöket, vagy éppen az egymással való megbékülésre a viszálykodókat. Az egyik feljegyzés így ír egy ilyen esetről: *„Bornemisza Györgyné és Csizmazia Istvánné, haragos két asszonyok békéltek meg egymással az én házamnál, igen nehezen.”*¹² Olyan esetekben, amik már súlyosabbak, előfordult az is, hogy valakit a külső hatóság büntetett meg. Érdekes azonban az a kapcsolat, ami Kanizsai Pálfi János feljegyzéseiből rajzolódik ki a külső, világi és a presbiteri bíraskodás között. Előfordulnak olyan esetek, amikor az egyházi fegyelmi eljárás felülírja a külső hatóságok döntését. Van egy feljegyzés, mely szerint egy házasságtörésen kapott asszonyt, akit a külső hatóság halálra ítélt tette miatt, a presbitérium bűnbánat tartásra ítélt. Három héten keresztül tartott ez, majd a gyülekezet visszafogadta maga közé ezt az asszonyt. Igen komoly tekintélye volt a presbitériumnak, ha a külső, világi bíraskodás megengedte, hogy enyhébb, vagyis egyházi büntetéssel „megússza” a bűnös. Hasonlóan történt egy másik esetben, amikor a presbitérium ítélete megelőzte a külső hatóságét, így védve meg a „tettes” életét: *„Az egyházi tanács a városi Miser Lőrincznének, (kit lopásáért törvén szerint föl köllött volna akasztani) ilyen poenitentiát szabott: hogy három vasárnap mind röggeli, s mind dellyesti conciókor¹³, a fekete posztót fejére buritván, álljon arra rendeltetött helyön, és a*

9 Az egyházközségi szabályrendeletet lásd POKOLY JÓZSEF (1901): Az első magyar református presbitérium, 212-219.

10 Lásd: THURY ETELE (1998): A Dunántúli Református Egyházkerület története. I. kötet (I-II. korszak) 1523-1674. Kalligram Könyvkiadó, Pozsony, 218.

11 SZENTPÉTERI KUN BÉLA (1948): A Magyarországi Református Egyház külső rendje. A Magyar Református Egyház Kiadása, Budapest, 73.

12 RÉVÉSZ KÁLMÁN (1892): A presbyterium legelső nyomai hazai református egyházunkban. In: PROTESTÁNS SZEMLE, IV. évf. 1892. 429.

13 *Prédikációkor*.

negyedik vasárnap a reggeli concio után az solennis reconciliatiót¹⁴ véghez vigye. És úgy osztán recipiáltassék¹⁵.¹⁶ Jól látható, hogy a működő presbitérium komoly hatással tudott lenni a település életére.

A jól működő szervezeti formát szerette volna Kanizsai Pálfi János püspök az egész egyházkerületre nézve elfogadtatni. Az 1630-as zsinaton elrendelték, hogy a gyülekezeti presbitériumok kerüljenek felállításra: „Minden egyes gyülekezetben az esperesek befolyásával, és pedig az egyházlátogatás idején, azon hallgatók közül, akik kegyesség és a Krisztus dicsősége iránt való buzgalom tekintetében mások felett kitűnni látszanak, néhányan kiválasztva a lelkész mellé rendeltessenek, hogy éppen abban a gyülekezetben, annak oldala mellett legyenek mintegy egyházi tanácsosok, erkölcsi felvigyázók és az egyházi fegyelem gyakorlásában hűséges segítőtársak, akik az imádkozó Mózes kezét az amálekita ellen feltartják, hogy kifáradva el ne lankadjanak, akiket az esetleges ügyek elintézése végett a lelkész tartozik magához meghívni, s azoknak közös tanácsával magát megszilárdítani, s a fegyelmet gyakorolni”¹⁷.

Feltehető, hogy a rendelet végrehajtását jó lelkiismerettel meg is kezdték az egyházkerület gyülekezeteinek nagy többségében. Ezért írhatja 1650 szeptemberében az akkori kiskomáromi lelkész: „püspök uram és senior uraim inspectiojok alatt minden városban, falukban megvannak a presbyterek, kik az ő honjokban rendesen és istenesen vigyáznak az külső rendekre és prédikátorokra.”¹⁸

Az elvi és gyakorlati alapjai tehát készen álltak a presbitériumnak. Mégis eljött az egyház életének az a szakasza, amikor a meglévő szabályzatokon módosítani kellett. Így történt ez a pápai gyülekezetben, amikor megkezdődnek az üldözések és a gyülekezettől a templomot is elveszik, megjelent egy újabb szabályzat 1660-ban a presbitériumot illetően¹⁹. Új szemszögből fogalmazta meg az elvárásokat a presbiterekkel szemben, arra a kérdésre adva meg a választ, hogy milyen is legyen egy jó presbiter? Jól érzékelt a gyülekezet, hogy szükség van a külső dolgok megerősítésére, ezért ebben az esztendőben a diakónus és az egyházfi kötelességeit is meghatározták: „1. Minden dolguk és gondjuk előtt és felett való legyen az Isten és lelkek javának keresése, mint az Istennek választott szolgálóihoz illik. 2. Az eklésianak gondviselőivel minden közönséges jó dologban egyetértsenek. (...) 3. Tiszteletes Szeli György püspök uram körül forogjanak. (...) 4. Ha valahol nehéz beteget vesznek eszékbe, a prédikátoroknak megjelentsék. (...)

14 Ünnepeles kiengesztelést.

15 Visszafogadtassék.

16 RÉVÉSZ KÁLMÁN (1892): A presbyterium legelső nyomai, 430.

17 MÁRKUS MIHÁLY (2008): Presbiterek, presbitériumok, 20.

18 MOKOS GYULA (1901): A Herczegszőlősi Kánonok. Kiadja a Magyar Protestáns Irodalmi Társaság, Budapest, 196.

19 A Pápai gyülekezet 1660-as szabályrendelete, In: THURY ETELE (1998): A Dunántúli Református Egyházkerület története, 386-388. „1. Az Isten szerént való tudományban és szent életben úgy tündököljenek, hogy egyebek mind itthon s mind kívül kegyesség tüköre gyanánt tarthassák őket. (...) 2. Igen összekapcsolódott s fogódzott szívvel, akarattal, kézzel cselekedjenek mindeneket, valamelyek az eklésia javára szükségesek. (...) Minden két hétben legalább (...) összegyűljenek. (...) Amit pedig végeznek ő kegyelmek, ha egyebekkel nem közölhető, igen maguk között tartsák s időnek előtte ki ne nyilatkoztassák. 3. (...) A hozzánk tartozóknak életükre, cselekedetükre igen vigyázzanak. (...) 4. Akármiféle legatum, aquisitum s költségbeli java, akárhol legyen a megnevezett eklésianak, ő kegyelmük hűségesen viseljenek gondot róla. (...) 5. A prédikatori házakra (ha Istentől léssen, a templom az első) scholara s azok közül lévő minden szükséges építésre, igazításra egyenlő gondjuk legyen, egymásra való nézés nélkül. (...) 6. Ezen eklésia majorja minden épületivel edgyütt, barma, szólei, rétei és bármi efféle lehet, ő kegyelmük keze alatt legyenek (a malmok is)... (...) 7. A prédikátorok, scholamesterek, deákok fizetésére, táplálásukra és arra, hogy azok szorgalmasan tisztüket tegyék, ő kegyelmüknek nagy gondjuk legyen.”

5. Vasárnapokon az eklésia ládácskáinak kihozatásuk (...) a közönséges gyülekezet helyének gyermekek által való megtisztogatása és az Úr szent asztalának elkészítése amikor kívántatik, ő kegyelmüket illeti.”²⁰

A pápai gyülekezet a belső tartóerők megerősítésével válaszolt a külső támadásra, az erőszakra. A presbitériumok felállításának fontosságát ebből a szemszögből nézve még megalapozottabbnak tekinthetjük. Olyan többlet tartást adtak a gyülekezeteknek, amivel az üldöztetések idején is meg tudtak maradni az egyházközségek. „Egy minden külső, földesúri, magisztrátusi, vármegyei támaszától jóformán egyszerre megfosztott, egy ellenséges szellemű államhatalommal, egy gazdag és hódító erélyű világegyházzal és államegyházzal szemben álló református gyülekezetnek közvetlen életmentést és életfenntartást jelent, ha presbitériuma, tehát kifelé védekező, belül fegyelmet tartó felelős és saját kebeléből való kormányzótestülete van, amely akárhány esetben akkor is működik, ha a gyülekezetnek nincs lelkipásztora.”²¹ Ezt az életmentő feladatot töltötték be a presbitériumok a 17. században a dunántúli egyházkerületben.

A Szerző tatabi református lelkipásztor, egyetemi tanár, a PRTA Szisztematikus-történeti Intézetének intézetvezetője.

„Azután kitöltöm majd lelkemet minden emberre. Fiaitok és leányaitok prófétálni fognak, véneitek álmokat álmodnak, ifjaitok látomásokat látnak. Még a szolgákra és szolgálólányokra is kitöltöm lelkemet abban az időben. Csodás jeleket mutatok az égen és a földön: vért, tüzet és füstoszlopokat. A nap elsötétül, a hold vérvörössé válik, mielőtt eljön az Úr nagy és félelmetes napja. De megmenekül mindenki, aki segítségül hívja az Úr nevét, mert a Sion hegyén és Jeruzsálemben lesz a menedék, ahogyan megmondta az Úr, és azok menekülnek meg, akiket elhív az Úr.”

(Jóel 3,1-5.)

20 THURY ETELE (1998): A Dunántúli Református Egyházkerület története, 388-389.

21 RÉVÉSZ IMRE (1947): A szatmárnémeti nemzeti zsinat, 35.

A LELKIPÁSZTOR KÖNYVESPOLCÁRA

A Pápai Református Teológiai Akadémia tanári kara fontosnak tartja a lelkipásztorok tájékoztatását a legújabb szakirodalom tekintetében, ezért jelen lapszámunkban is egy „könyvajánlóval” jelentkezünk. (a Szerk)

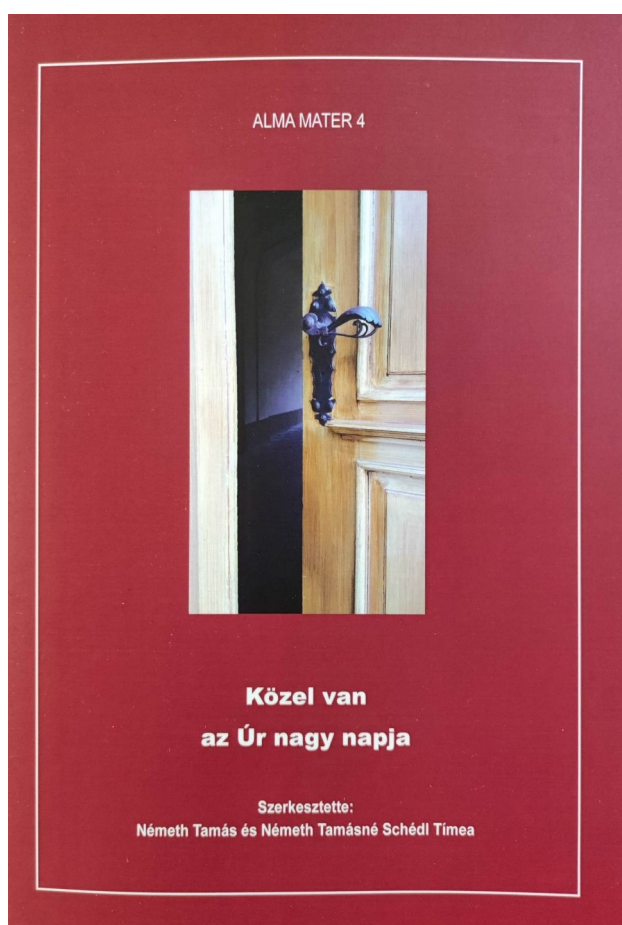
Megjelent!

Németh Tamás és Németh Tamásné Schédl Tímea (szerk.):

Közel van az ÚR nagy napja

Horizontok 2022.

(Alma Mater 4.)

„A Pápai Református Teológiai Akadémia közel húsz esztendeje kora tavasszal tartja meg a Horizontok konferenciát, amelyen a teológia különböző szakterületét képviselő oktatóink egyazon témáról tartanak előadásokat. 2022-ben ez a téma az „ÚR napja”, amelyről mind az Ószövetségben, mind az Újszövetségben olvashatunk. Azt a titokzatos napot jelöli vele a Szentírás, azt a közeli időt, amelynek eljövételére mindenki gondol, de amely napról és óráról senki sem tud, csak a mennyei Atya egyedül. [...] A Horizontok konferencia anyaga műhelymunka, a Pápai Református Teológiai Akadémia oktatói karának tudományos műhelyét mutatja meg. Abban a reménységben tesszük közzé, hogy épülésére lesz minden olvasójának, hiszen minden előadó célja az volt, hogy alázattal szélesítse mindazok látókörét, akik „az ÚR napja” témája iránt érdeklődnek. Áldás minden olvasónak!”
(Részlet a kötet előszavából)

Rendelési szándékukat kérjük, jelezzék a rektori@prta.hu e-mail címen.

TEOLÓGIÁNK BELSŐ ÉLETÉBŐL

VÉGZŐSEINK BEMUTATKOZNAK

1. rész

Busch Péter

Áldás, békesség! Annak az örömteli felkérésnek teszek eleget, hogy pár sorban megpróbálók beszámolni a hatodévről.

A Szeged-Kálvin téri Református Egyházközségben teljesítem hatodéves exmisszusgyakornoki szolgálatomat. A gyülekezet elnök lelkipásztora nagytiszteletű Juhász András esperes, beosztott lelkészei Szabó-Lovász Adrienn és Mándi Kitti, illetve gyülekezetünkben szolgáló kórházlelkész Moldován Krisztina.

A lelkészi hivatalban dolgozó közvetlen munkatársak továbbá Varga Rita misszió gondnok, Dwiekné Somodi Éva könyvelő és hitoktató, illetve Fenyvesi Etelka hivatali munkatárs. Ők alkotják azt a szűken vett "csapatot", akikkel napi szinten kapcsolatban állok. Gyülekezetünk gondnoka Dr. Kovács György.

A Szeged Kálvin téri gyülekezet a város legrégebbi református gyülekezete, 1847-ben alapították. Szeged belvárosának a szívében található.

Igazi városi gyülekezet, amely ennek megfelelően változatos programokat és lehetőségeket kínál a gyülekezeti tagok számára. Ilyen programok a családi napok, a jegyesoktatás, a konfirmációs tanfolyam, a cserkészlet, a filmklub, a havi rendszerességgel megtartott ifjúsági istentisztelet, a különböző bibliakörök, mint amilyen a férfi és asszonykör, vagy a bibliaiskola. Vannak nőszövetségi alkalmaink és presbiteri találkozók, konfirmációs előkészítő csoport, kisifi és nagyifi, vasárnaponként a délelőtti tíz órás istentisztelettel párhuzamosan gyermekistentiszteleten is szolgálunk, de vannak áhítatok az óvodánk alkalmazottainak éppúgy, mint a négy szegedi idősek klubjának.

A vasárnapi két istentiszteleten túl csütörtökönként a gyülekezeti kisteremben áhítatot tartunk. Ezeken túl fontos a reggeli videóáhítatok szolgálata, amelyet hónapról hónapra egyre többen és többen követnek, a napi megtekintések száma stabilan száz körüli, de több videó a kétszáz megtekintéshez közelít.

A hatodév alatt lehetőséget kaptam a felsorolt gyülekezeti alkalmakon hospitálni és szolgálni egyaránt. Szolgálataimat gondos figyelemmel, támogató kritikával mentorálta a lelkészi hivatal, amelynek minden tagja a gyülekezeti szolgálat más-más aspektusát képviseli, így komplex képet segítettek kialakítani a lelkészi hivatásról, annak sokszínűségéről. Ezeken a gyülekezeti szolgálati lehetőségeken túl részt vehettem a hittanoktatásban is. Sokat hospitáltam, és az óralátogatásokból sokat tanultam. A hittanos csoportjaimat nagyon megszerettem, öröm velük tanulni.

A mentoraimtól nagyon sokat tanultam. Hacsak tehetem, követem őket szolgálataikra, esküvőkre, keresztelekre, városi és egyházmegyei rendezvényekre.

Végül felsorolnék pár dolgot, ami kellemes meglepetésként ért ebben az évben, olyan dolgokat, amikre nem számítottam:

- Szolgálni csapatban, a feladatok és a terhek megosztásával is lehet: a lelkész nincs egyedül.
 - Soha nem fogy el a tennivaló. A nap véget ér, a feladatok folytatódnak. De ahol ennyi feladat van, ott élet és öröm is van.
 - A szolgálatnak van látványos eredménye is. Januárban, a hosszú évek után újrainduló Férfi Bibliakör vezetését rám bízta, és a férfiak -hála az Úrnak- csak jönnek és jönnek.
 - Másokkal épülni könnyebb, mint másokat építeni. A szolgálataink minősége minden emberileg hozzáadott erőfeszítés mellett is az Úr kezében, nagyon jó helyen van.
- Köszönöm, hogy mindezt elmondhattam.

Kálmán Áron

Áldás Békesség! Kálmán Áron vagyok a Pápai Református Teológiai Akadémia hatodéves hallgatója. A gyakorlati szolgálati évemet a Kaposvári Református Egyházközségben töltöttem ebben az esztendőben. Aminek nagyon örültem, mert több szállal kötődök Kaposvárhoz. Mert édesapám, aki szintén református lelkész, három esztendeig a somogyi református egyházmegyében szolgált Kaposvár mellett Magyaratádon. Így a középiskolai első-két évemet a helyi református gimnáziumba jártam ki. Ezért tehát ismerős városban szolgáltam ahol sok kedves ismerősöm és barátom is él, illetve az is nagy segítség volt nekem, hogy valamennyi helyismerettel is rendelkeztem. Számomra ez az egész év egy nagy tanuló pénz volt, hiszen számos új dolgot tanulhattam a gyakorlati évem során. Nagyon sok pozitív élményt és tapasztalatot gyűjtöttem egy erős testvéri közösségben szolgálhattam. Ebben az esztendőben sokat hirdethettem Isten ígését általában heti háromszor is, illetve hitoktatásba is beletanulhattam, szerezhettem némi tapasztalatot, mert heti szinten hat órát tartottam.

Mivel a gyülekezetnek vannak intézményei, mint például öregotthonok, óvodája, általános iskolája, középiskolája így egy kicsit beleláthattam az ott folyó szolgálatokba, munkákba is egyaránt. Ezekben az intézményekben rendszeresen jártam áhítatokat, illetve istentiszteleteket is tartani. Összefoglalva tehát élveztem és jól éreztem magamat a gyakorlati helyemen főleg azért is, mert számomra kedves helyen tölthettem el azt. Sok új embert is megismerhettem, akiktől nagyon sokat tanulhattam maga a szolgálatról és az Úristenről is egyaránt. Számomra jó érzés volt az is, hogy ahogy teltek hónapok egyre több régi ismerőssel akár osztálytárssal találkozhattam, akikkel jó volt újra találkozni. Erre az esztendőre mindig hálatelt szívvel fogok visszaemlékezni, mert gyakorlati évem során az Úristen még inkább megerősített engem az elhívásomban, hogy ameddig Úristen éltet engem ezen a földön kegyelméből gyülekezeti lelkipásztorként szeretném őt szolgálni az ő dicsőségére. Istentől megáldott pünkösdi ünnepet, szolgálatokat kívánok a Pápai Református Teológia Akadémia minden hallgatójának és tanárának is egyaránt!

Kovács Csaba

Kovács Csaba, 34 éves, házas, Jézus Krisztus szolgája, Isten kegyelméből hatodéves és segédlelkész. Természetem szerint introvertált és szűkszavú vagyok. Az Úrnak mégis leginkább társalgósan, barátságosan és bőbeszédűként van rám szüksége, úgyhogy igyekszem engedni, hogy formáljon kedvére.

Pár közismertebb információ: Teljes önéletrajzot kéne írnom ahhoz, hogy kellőképpen kitérjek arra, miért csak 34 évesen jutottam el a hatodévig. A rövid változat az, hogy előbb egy jó módú számítástechnikai szakértő, szoftvermérnökként gondoltam végig élni az életem. Istennek és a lustaságomnak hála, mégse szereztem öt év alatt se oklevelet. Egy kis pihenő után, megszólított az Úr és el is hívott erre a csodálatos pályára. Persze, nem ment minden folyton gördülékenyen, de az elhívás, az Isteni gondviselés és a szeretteim támogatása elsegített erre a pontra is.

Még egy kis visszatekintés: Nem voltam olyan szerencsés, hogy már gyermekként, fiatalon kinyíljon a szemem és a szívem Istenünk hatalmas tetteire és jelenlétére. Mégis elég szerencsés vagyok most ahhoz, hogy lássam, hogy mindig velem volt, hívott és szolgálatba akart helyezni. Amikor végre leesett a fátyol a szememről, egy 25 éves fiatalember voltam, aki éppen az élete értelmét és célját kereste. Akkor még nem láttam bele a Szerbiai Református Keresztyén Egyház életébe és munkálkodásába, de éreztem és tudtam, hogy itt szeretne használni az Úr. A tanulmányaim első évétől kezdve alig vártam a pillanatot, amikor már rendszeresen szolgálhatok a gyülekezetekben, élesben, a hit harcmezéjén. Annyira jó az Úr, hogy meghallja imádságainkat és nem csupán a szolgálatba helyez el, hanem még arra is gondja van, hogy jól érezzük magunkat és szeretni tudjuk a „munkánkat”. Amíg a 2020-as év sokaknak az ismert világ felfordulásáról szólt, így nekem is, csak teljesen más értelemben. Jobban megismerhettem, jobban megszerethettem és feleségül vehettem a nejemet, és még arra is gondja volt az Úrnak, hogy gyülekezetben kezdhessük közös életünket. Ő óvónőként, én segédlelkészként.

Maradék. Ez a település neve. Itt van az a gyülekezet, amely nagy szeretettel befogadott, otthont és sok-sok gyakorlati lehetőséget adott. Maradéknak 2000 lakosa van, abból csak 500 magyar, azok közül 100 református. Mégis egy épülő és nagyon is élni akaró anyagyülekezet van itt. Hozzá tartozik még Nyékinca, ahol most már 2 katolikus és egy szerb-ortodox felekezeti hovatartozású bácsinak tartunk magyar nyelvű, református, de ökumenikus lelkületű istentiszteletet. Rendszeresen járunk Újvidékre, egy fél millió lelke városba 20 reformátusnak hirdetni az Igét. Kéthetente járunk Óbecsére, ahol egy nagyon élénk és buzgó református-evangélikus gyülekezet fogad bennünket. Maradékon óvodája is van a gyülekezetnek. (Itt dolgozik a feleségem, a földszinten. A lakásunk, pedig az emeleten van. Nagyon örülünk ennek a közelségnek, annak, hogy együtt ebédelhetünk, kávézhatunk minden egyes nap.) Az óvodában magyar nyelven megy a tanítás, a hittan. Ennek ellenére a gyermekek 80 százaléka tiszta szerb családból származik. Ez azt jelenti, hogy rákényszerülünk a kétnyelvűségre. Az elmúlt három évben alapjáraton ezekben a gyülekezetekben szolgáltam. Hittan, bibliaórák, ifi órák, istentiszteletek.

Az utolsó év, a hivatalos hatodév mégis egy kicsit más volt. Régebben is hívtak az egész országba helyettesíteni. Csak 11 lelkész szolgált Szerbiában rajtam kívül az utóbbi években. Ebben az évben viszont, mintha minden szolgatárs ráébredt volna, hogy létezek, s sokszor kellett

helyettesítenem. így egy anyagyülekezet kivételével mindenhol temettem, és volt hónap, amikor többet szolgáltam más gyülekezetében mint abban, ahova ki vagyok helyezve. Ez a sok szolgálat mellett, ebben az évben négy szolgátárstól köszönünk el Vajdaságban. Ketten nyugdíjba vonulnak, egy szünetel tanulmányok miatt, egy pedig a jobb jövő és megélhetőség reményében felmegy Magyarországra szolgálni az Urat.

Tehát, kedves Olvasó, gyere te is Szerbiába lelkipásztornak! Szükségünk van rád!

Nagy bölcsességgel még nem áldott meg az Úr, úgyszólván tovább se tudom adni azt az Olvasónak. Annyit tudok csak mondani, hogy bármikor az Úrra bízom magam, Ő jobbat ad nekem, mint érdemelnék és remélnék. Jó az Úr, örökké tart szeretete...

Szücs Mátyás

Ami a tatai hatodéves szolgálatomat illeti, Dr. Szabó Előd Tanár Úr keresett meg tavaly tavasszal, mivel a nyár folyamán megüresedett egy lelkeszi munkakör. Így kerültem a gyakorlati helyemre. A Tatán szolgáló lelkeszi közösségről elismerően kell szólnom. Szeretetteljes, segítőkész közösség, nagy öröm számomra, hogy velük együtt szolgálhatok a gyülekezetben. 2022. augusztus 15-én költöztem Tatára, így már az iskolai tanévkezdés előtt megismertem az alapvető tudnivalókat. Megtudtam, mi hol található a városban; de megismertem az intézményeket is, ami azért volt fontos, mert össze kellett hangolni a különböző intézményekben folyó munkát a hétköznapiakra lebontva. Meg kellett ismernem a gyülekezet alkalmainak rendszerét is, valamint el kellett sajátítanom az alapvető adminisztratív feladatokat. Így tudtam szeptemberben elkezdni a szolgálatok végzését. A gyülekezet szeretettel fogadott, egy nagyon jó közösséget ismerhettem meg. A rendszeres szolgálatok a gyakorlati évem során az alábbiak: négy délelőtt vagyok a református óvodában, ahol egy hét alatt minden csoportban van reggeli áhítat, illetve hitéleti foglalkozás. Kedd délután az óvoda dolgozói számára végzek igei szolgálatot. Továbbá még két másik óvodában tartok hitéleti foglalkozást hétfő és kedd délután. Hétfőn, szerdán és csütörtökön hittanórák következnek három iskolában. Végül hetente váltakozva csütörtök délelőtt a református bölcsődében tartok foglalkozást, másik héten pedig két idősotthonban istentiszteletet. Ezek mellett vannak a beosztás szerint változó szolgálatok, úrnapi istentiszteletek, bibliaórák, keresztelek, temetések és esketési szertartások. Mindezeket túl pedig az egyházmegyei alkalmak is sok örömteli találkozásokra adnak lehetőséget.

Istennek legyen hála minden áldásáért!

SZERKESZTŐSÉGI KÖZLÉSEK

- A bibliai szövegek – ahol máshogy nem jelöltük – a Kálvin János Kiadó kiadásában megjelent revideált új fordítású Bibliából (RÚF, 2014) valók.

SZERZŐINK FIGYELMÉBE

1. Kérjük, hogy lapunkba szánt írásait az alábbi irányadó formai követelményeknek megfelelően küldjék el *Szerkesztőségünknek*: a szöveget balra zártan (vagy sorkizártan), Times New Roman betűtípusban, 12 pontos betűmérettel, egyes sorközzel, valamint 2,5 cm-es margóval készítsék el.

2. Kérjük, hogy tudományos igényű cikk esetén a lábjegyzetek folyamatos számozással következzenek egymás után.

3. Példák a lábjegyzetelésre:

Egy szerző esetén: SZERZŐ (ÉVSZÁM): Cím. Kiadó, Kiadás helye, oldalszám.

Több szerző esetén: Főszerkesztő neve (ÉVSZÁM, SZERK.): Cím. Kiadó, Kiadás helye, oldalszám.

Tanulmány esetén: SZERZŐ (ÉVSZÁM): Tanulmány címe. In: SZERKESZTŐ (ÉVSZÁM, SZERK.): Kötet címe. Kiadó, Kiadás helye, oldalszám.

Folyóiratcikk esetén: SZERZŐ (ÉVSZÁM): Cikk címe. In: FOLYÓIRAT CÍME, évfolyama, lapszáma, oldalszám (-tól-ig).

4. Tudományos igényű cikk küldése esetén kérjük, ne készítsenek teljes bibliográfiát, hanem a fentebb látható módon lábjegyzetelésben jelezzék a hivatkozott mű adatait.

5. Kérjük, hogy amennyiben a részünkre megküldött írást a későbbiekben máshol megjelentetik, a megjelentetésnél mindenképpen jelezzék, hogy az adott írás már megjelent egyszer a Pápai Kollégiumi Lapok hasábjain.

6. Hasonlóképpen, ha olyan írást küldenek részünkre, mely már egyszer megjelent egy másik lapban, legyenek kedvesek ezt megírni *Szerkesztőségünknek*, hogy a megjelentetés alkalmával ezt jelezhessük.

7. Szerzőink számára tiszteletpéldányt biztosítunk.

8. A szerzők maguk vállalnak felelősséget írásuk tartalmáért.

* * *

KÖVETKEZŐ LAPZÁRTA: 2023. AUGUSZTUS 20.

A Pápai Kollégiumi Lapok a Pápai Református Teológiai Akadémia diákújsága. Nyomatott a Teológiai Akadémián. Írásait, észrevételeiket a Szerkesztők az alábbi elérhetőségre várják: pklujsag@gmail.com.

